

ΕΘΝΙΚΗ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΤΗΣ
ΕΞΑΡΤΗΣΗΣ ΑΠΟ ΠΑΡΑΝΟΜΕΣ ΟΥΣΙΕΣ
ΚΑΙ ΤΗΝ ΕΠΙΒΛΑΒΗ ΧΡΗΣΗ ΤΟΥ ΑΛΚΟΟΛ
2013-2020

Σχέδιο Δράσης 2013-2016

Ευχαριστίες....

Το Αντιναρκωτικό Συμβούλιο Κύπρου ευχαριστεί θερμά όλους τους συνεργάτες του, καθώς και την ομάδα ατόμων σε θεραπεία, που ανταποκρίθηκε στο κάλεσμά του, για τη συμβολή τους στη διαμόρφωση της Στρατηγικής αυτής.

Περιεχόμενα

Μήνυμα του Προέδρου της Κυπριακής Δημοκρατίας κ. Δημήτρη Χριστόφια.....	4
Προοίμιο	6
1. Αξιολόγηση Εθνικής Στρατηγικής για τα Ναρκωτικά 2009-2012	9
2. Σκιαγράφηση του φαινομένου στην Κύπρο και την Ευρώπη: Παράνομες Ουσίες.....	13
2.1 Χρήση παράνομων ουσιών εξάρτησης στο γενικό και μαθητικό πληθυσμό	13
2.2 Αίτηση Θεραπείας	14
2.3 Μολυσματικές ασθένειες	15
2.4 Θάνατοι από παράνομες ουσίες εξάρτησης.....	16
2.5 Προβληματική χρήση	17
2.6 Εγκληματικότητα και Διαθεσιμότητα παράνομων ουσιών εξάρτησης	18
2.7 Κοινωνικός Αποκλεισμός	18
2.8 Σύστημα έγκαιρης προειδοποίησης (ΣΕΠ).....	19
2.9 Βέλτιστες πρακτικές	19
3. Αλκοόλ.....	19
3.1. Αίτηση Θεραπείας	20
3.2. Παραβατικότητα	20
3.3. Θάνατοι, Ατυχήματα & Νοσηλεία με κύρια αιτία το Αλκοόλ	20
3.4. Δείκτης Επικράτησης της χρήσης αλκοόλ στο μαθητικό και γενικό πληθυσμό	21
4. Εγκάρσια Εργαλεία: Τεκμηρίωση, Αξιολόγηση, Έρευνα	23
4.1. Τεκμηρίωση	23
4.2. Αξιολόγηση.....	24
4.3. Έρευνα	24
4.3.1. Έρευνα Κοινωνικού Κόστους	24
4.3.2. Έρευνα ανάμεσα στους μετανάστες.....	25
4.3.3. Έρευνα στα οικιστικά λύματα.....	25
4.3.4. Σύστημα έγκαιρης προειδοποίησης για τις νέες ουσίες εξάρτησης με τη συμμετοχή χρηστών.....	25
5. Η νέα Στρατηγική 2013-2020	27
5.1. Πρόληψη	27
5.2. Θεραπεία και Κοινωνική Επανάταξη.....	28
5.3. Μείωση της Βλάβης.....	29
5.4. Ρύθμιση και Έλεγχος της Προσφοράς.....	30
5.5. Διεθνής Συνεργασία	32
6. Σχέδιο Δράσης 2013-2016.....	34
Παράρτημα 1: Νομοθεσίες, Κανονισμοί, Οδηγίες	85
Παράρτημα 2: Ακρωνύμια.....	87
Βιβλιογραφία	89

Μήνυμα του Προέδρου της Κυπριακής Δημοκρατίας

κ. Δημήτρη Χριστόφια

Αντιναρκωτικό Συμβούλιο Κύπρου

Εθνική Στρατηγική 2013-2020

Η εξάρτηση από ουσίες, νόμιμες ή παράνομες ή από συμπεριφορές, επηρεάζει σημαντικά τις ζωές πολλών συνανθρώπων μας. Σήμερα, εκτός από τις ουσίες που γνωρίζαμε ως παράνομες, βλέπουμε να εμφανίζονται με ραγδαίους ρυθμούς, νέες συνθετικές ουσίες αλλά και νέες μορφές εξάρτησης, όπως είναι η ενασχόληση με τα τυχερά παιχνίδια ή η υπερβολική χρήση του διαδικτύου, φαινόμενα που γεννούν νέες προκλήσεις τόσο σε επίπεδο χάραξης και εφαρμογής πολιτικών, προκλήσεις που συναντούμε καθημερινά στο μέγαλωμα και τη διαχείριση των παιδιών μας.

Η εφαρμογή αποτελεσματικών πολιτικών για αντιμετώπιση του φαινομένου της ουσιοεξάρτησης, από νόμιμες, ή παράνομες ουσίες δεν μπορεί να αποτελεί αποτέλεσμα παρά μόνο μιας βαθιά συμμετοχικής διαδικασίας της κοινωνίας και των θεσμών που τη συνθέτουν.

Διαχρονικά και από την ίδρυση του Αντιναρκωτικού Συμβουλίου Κύπρου το 2000, δεν θα ήταν υπερβολή να λεχθεί ότι οι πολιτικές δυνάμεις που συνθέτουν την κυπριακή κοινωνία, έχουν δεσμευθεί σε μια διαδικασία που εδράζεται σε ένα κοινό όραμα. Σε μια παράλληλη διαδικασία, και μέσα από κοινωνικό διάλογο, έχει αφαιρεθεί από το ουσιοεξαρτημένο άτομο η διάσταση του εγκληματία, γεγονός που στιγμάτιζε κοινωνικά τα ουσιοεξαρτημένα άτομα και τα κρατούσε μακριά από τις θεραπευτικές υπηρεσίες.

Χωρίς να μπορεί κανένας να περηφανευτεί για κάλυψη όλων των αναγκών που υπάρχουν στα διάφορα πεδία, θεωρούμε ότι πολλά έχουν επιτευχθεί όλα αυτά τα χρόνια. Η πρώτη Στρατηγική 2004-2008, ήταν και η πρώτη συντονισμένη προσπάθεια της χώρας μας για αποτύπωση του φαινομένου και διαμόρφωση πολιτικών. Η Στρατηγική 2009-2012 βασίσθηκε σε μεγάλο βαθμό στα όσα προηγήθηκαν, στα κενά και τις αδυναμίες που εντοπίστηκαν

και πέτυχε σε μεγάλο βαθμό την εδραίωση των απαιτούμενων συνεργιών, αλλά και μιας ευρύτερης κοινωνικής συμμαχίας. Η Στρατηγική 2013-2020 και το Σχέδιο Δράσης 2013-2016, αποτελούν προϊόντα κοινής προσπάθειας των κοινωνικών φορέων, των επαγγελματιών, των ατόμων που βιώνουν το πρόβλημα, του κρατικού και του εθελοντικού τομέα, και μια απτή δέσμευση για ανάληψη από κοινού, της ευθύνης για διαχείριση του προβλήματος. Δεν είναι βέβαια η τέλεια συνταγή, γιατί αν αυτή υπήρχε, να είστε σίγουροι ότι θα την είχαμε ήδη εφαρμόσει. Όμως πρόκειται για μια συντονισμένη προσπάθεια που εστιάζεται στην έγκαιρη εφαρμογή ουσιαστικών και στοχοθετημένων μέτρων για τις ευάλωτες ομάδες των συνανθρώπων μας, στην παροχή προσβάσιμων και επιστημονικά τεκμηριωμένων θεραπευτικών παρεμβάσεων και παρεμβάσεων για μείωση της βλάβης και πραγματική κοινωνική επανένταξη, στην προώθηση υγιών μορφών ψυχαγωγίας και διασκέδασης των νέων ανθρώπων, μακριά από καταχρήσεις και εξαρτήσεις που τους εγκλωβίζουν. Εξίσου στοχεύονται στη Στρατηγική αυτή η μείωση της προσφοράς σε ό,τι αφορά τις παράνομες ουσίες, αλλά και η ρύθμιση της προσφοράς σε ό,τι αφορά την επιβλαβή χρήση του αλκοόλ.

Η συνεχώς εξελισσόμενη δυναμική και εμφάνιση ουσιών ή συμπεριφορών, μας αναγκάζει να είμαστε συνεχώς σε εγρήγορση, και να επιδεικνύουμε ευελιξία και ανοικτό πνεύμα αλλά και ετοιμότητα για εφαρμογή επιστημονικά τεκμηριωμένων πολιτικών και προγραμμάτων, μακριά από ηθικολογικές προσεγγίσεις ή πολιτικές σκοπιμότητες.

Σας καλώ όλους και όλες, να ταχθείτε και να προσφέρετε στην υλοποίηση αυτού του οράματος στο οποίο στοχεύει η Στρατηγική 2013-2020 και το Σχέδιο Δράσης 2013-2016, μέσα από τη δράση σας ως γονιοί, εκπαιδευτικοί, δημόσιοι λειτουργοί, εθελοντές, οργανωμένα σύνολα, κοινωνικοί θεσμοί, ως ενεργοί πολίτες αυτής της χώρας.

Δημήτρης Χριστόφιας

Πρόεδρος της Κυπριακής Δημοκρατίας

Προοίμιο

Η Εθνική Στρατηγική για την αντιμετώπιση της εξάρτησης από παράνομες ουσίες και την επιβλαβή χρήση αλκοόλ 2013-2020, συνιστά το βασικό κείμενο πολιτικής για τις εξαρτήσεις και κατευθύνει τις δράσεις και τις πρωτοβουλίες της Κυπριακής Πολιτείας για την επόμενη οκταετία. Πρόκειται για μια συνεκτική και σφαιρική πολιτική, η οποία διαδέχεται την Εθνική Στρατηγική για τα Ναρκωτικά 2009-2012, με σκοπό να διαμορφώσει το πλαίσιο, να θέσει τις κατευθύνσεις πολιτικής και να συντονίσει την υλοποίηση σε τοπικό επίπεδο των προσπάθειών και πρωτοβουλιών για την αντιμετώπιση της χρήσης και εξάρτησης από παράνομες ουσίες, τη διαχείριση της επιβλαβούς χρήσης του αλκοόλ και τη διαχείριση της εξάρτησης από νόμιμες ουσίες. Επίσης, ιδιαίτερη βαρύτητα δίδεται στην ενίσχυση, διεύρυνση και αναβάθμιση της διακρατικής συνεργασίας σε διεθνές επίπεδο. Ο σχεδιασμός στο πλαίσιο αυτό, αποσκοπεί στην εφαρμογή πολιτικών, μέτρων και παρεμβάσεων που εδράζονται σε επιστημονικά τεκμηριωμένες πρακτικές και που παράλληλα αξιοποιούν στο μέγιστο βαθμό τους ανθρώπινους και οικονομικούς πόρους.

Βασικά σημεία αναφοράς της Στρατηγικής είναι η Στρατηγική για τα Ναρκωτικά 2013-2020 της ΕΕ και η Ευρωπαϊκή Στρατηγική για τη μείωση των αρνητικών συνεπειών που σχετίζονται με το αλκοόλ όπως και οι εκθέσεις και κατευθυντήριες γραμμές του Παγκόσμιου Οργανισμού Υγείας (WHO, 2004, 2006, 2009, 2010, 2012) για την περιφέρεια της Ευρώπης.

Η νέα Εθνική Στρατηγική 2013-2020 επιδιώκει να «αλλάξει» την εικόνα της εξάρτησης στην Κύπρο, φέρνοντας στο επίκεντρο της φιλοσοφίας, της δομής αλλά και της οργάνωσής της τον άνθρωπο – αντιστεκόμενη έτσι στην τάση μαζικοποίησης των απαντήσεων στις προκλήσεις δημόσιας υγείας που και η πραγματικότητα της οικονομικής κρίσης έχει επιβάλει.

Το άτομο, είτε υγιές, μέλος μιας δυναμικής κοινωνίας, είτε εξαρτημένο από παράνομες ουσίες, βρίσκεται στο επίκεντρο των επιλογών πολιτικής της νέας Στρατηγικής, η οποία αναπτύσσεται γύρω από την αρχή ότι «η φροντίδα

(πρόληψη, θεραπεία και αποκατάσταση) οφείλει να είναι ισότιμα προσβάσιμη, άμεσα διαθέσιμη και ποιοτική» για τον κάθε πολίτη. Η νέα Στρατηγική περιλαμβάνει σαφείς κατευθύνσεις για την ανάπτυξη πρωτοβουλιών και δράσεων που στοχεύουν στη διεύρυνση της διαθεσιμότητας των υπηρεσιών, τη διασφάλιση του υψηλότερου επιπέδου ποιότητας, μέσω της εφαρμογής βέλτιστων πρακτικών και εμπειρισματομένων αρχών, τη μέτρηση, παρακολούθηση και συνεχή αξιολόγηση αλλά και την ενίσχυση της ατομικής επιλογής – την περαιτέρω ενδυνάμωση της προσωπικής συμβολής.

Ακολουθώντας τις οδηγίες του Παγκόσμιου Οργανισμού Υγείας αλλά και τις νεότερες τάσεις στην ΕΕ, η νέα Στρατηγική αναγνωρίζει έμπρακτα την εξάρτηση ως διαταραχή, ως νόσο, με πολύπλοκες συνοσηρότητες και πολυσχιδείς αιτίες, και «αγκαλιάζει» στην πολιτική αντιμετώπισής της, όχι μόνο την εξάρτηση από παράνομες ουσίες, αλλά και την επιβλαβή χρήση αλκοόλ. Αποδεχόμενη τόσο το πλέγμα των ατομικών, κοινωνικών και οικονομικών συνθηκών που οδηγούν στη γένεση της εξάρτησης όσο και το μακρύ ταξίδι μέχρι την υπέρβασή της, με έμφαση στην εξατομίκευση των θεραπευτικών επιλογών και τη σταδιακή ενδυνάμωση του ατόμου μέχρι την αποκατάσταση, η νέα Στρατηγική επιτάσσει μια ολιστική προσέγγιση στη θεραπεία της εξάρτησης, η οποία περιλαμβάνει όλες τις εξαρτησιογόνες ουσίες, νόμιμες και παράνομες, και εδράζεται όχι στη νομική κατηγοριοποίηση των ουσιών, αλλά στην αντιμετώπιση της εξάρτησης ως προτεραιότητας πολιτικής υγείας – και μάλιστα δημόσιας.

Η Εθνική Στρατηγική 2013-2020, μαζί με το όραμα της, μεταφέρει την ωρίμανση της κυπριακής κοινωνίας, που εκφράζεται με την αποδοχή του προβλήματος και του ουσιοεξαρτημένου ατόμου, και με την καθοριστική εδραίωση της εξάρτησης ως προτεραιότητας δημόσιας υγείας. Η Στρατηγική αυτή όμως, αποτυπώνει με σαφήνεια και το βάρος της ευθύνης. Της ευθύνης που αναλογεί στην Πολιτεία, στους πολιτικούς και κοινωνικούς θεσμούς, στους επαγγελματίες, στους εθελοντές, στους πολίτες, στους γονιούς, στους δασκάλους....

Γιατί, η ανάληψη ευθύνης, έννοια που, ειρήσθω εν παρόδω, αποτελεί κεντρικό αξίωμα στη θεραπεία της ουσιοεξάρτησης, είναι απαραίτητο συστατικό στη συμμετοχική διαδικασία της κάθε κοινωνίας.

1. Αξιολόγηση Εθνικής Στρατηγικής για τα Ναρκωτικά 2009-2012

Η Στρατηγική 2013-2020, κουβαλά μαζί της, την εμπειρία των δύο προηγούμενων Στρατηγικών, με πρώτο ξεκίνημα την πρώτη Στρατηγική του 2004-2008, η οποία και ακολουθήθηκε από τη Στρατηγική 2009-2012. Μαζί με τη γνώση που αποκτήθηκε στην πορεία υλοποίησης των Στρατηγικών μέσα από τα Σχέδια Δράσης για Μείωση της Ζήτησης και Μείωση της Προσφοράς, στη διαδικασία διαμόρφωσης της, αξιοποιήθηκε η εξωτερική αξιολόγηση η οποία ανέδειξε κενά και αδυναμίες που εντοπίστηκαν. Τα αποτελέσματα της αξιολόγησης αυτής αποτελέσαν ένα από τα βασικά σημεία αναφοράς στα οποία βασίστηκε η εκπόνηση της υφιστάμενης Εθνικής Στρατηγικής.

Σύμφωνα με τα ποσοτικά αποτελέσματα της αξιολόγησης αυτής, η Εθνική Στρατηγική για τα Ναρκωτικά 2009-2012 υλοποιήθηκε ως εξής: από τις 102 δράσεις, οι 48 δράσεις έτυχαν πλήρους υλοποίησης, 33 υλοποιήθηκαν εν μέρει, ενώ 21 δράσεις δεν υλοποιήθηκαν. Σε επίπεδο στόχων, από τους 22, 15 έτυχαν μερικής υλοποίησης, ενώ 7 υλοποιήθηκαν πλήρως.

Αναλυτικά, για κάθε πυλώνα βλέπουμε ότι ο Πυλώνας Μείωσης της Προσφοράς, είχε τη μεγαλύτερη υλοποίηση δράσεων με πλήρη υλοποίηση σε 23 από τις 30 δράσεις. Στον Πυλώνα της Πρόληψης, πλήρης υλοποίηση υπήρξε σε 12 από τις 29 δράσεις και μερική σε 9, στον Πυλώνα Θεραπείας και Κοινωνικής Επανένταξης ολικώς υλοποιήθηκαν οι 11 από τις 29 δράσεις και μερικώς οι 10, ενώ στον Πυλώνα Μείωσης της Βλάβης, από τις 14 δράσεις, 2 δράσεις υλοποιήθηκαν ολικώς και 9 δράσεις υλοποιήθηκαν μερικώς.

Βέβαια, θα ήταν αφελής και παρακινδυνευμένη μια στεγνή ανάλυση που παραμένει μόνο στο επίπεδο των αριθμών, νοουμένου ότι κάποιες δράσεις που υλοποιήθηκαν, ήταν πολύ σημαντικές και είχαν ιεραρχικά πολύ μεγάλη αξία σε σύγκριση με άλλες που δεν υλοποιήθηκαν.

Η σφαιρικότερη ποιοτική ανάλυση που έγινε σε σχέση με τους παράγοντες που οδήγησαν σε επιτυχία ή σε αποτυχία κατέληξε στα εξής συμπεράσματα:

- **Βαθμός εναρμόνισης δράσεων με προτεραιότητες εμπλεκόμενων φορέων**

Η πιθανότητα επιτυχίας των δράσεων εξαρτήθηκε κατά πολύ από το βαθμό που η δράση ανταποκρινόταν στην αποστολή των εμπλεκόμενων φορέων.

- **Αξιολόγηση ικανοτήτων για ανάληψη δράσεων**

Η υλοποίηση των δράσεων εξαρτήθηκε από τη γνώση και τη σχετική ενημέρωση που είχαν οι φορείς για να τις φέρουν εις πέρας.

- **Διάθεση/επάρκεια/εξεύρεση πόρων**

Πολλές από τις προγραμματισμένες δράσεις δεν υλοποιήθηκαν λόγω ανεπαρκών οικονομικών πόρων.

- **Θεσμική Δυσκαμψία**

Παρατηρήθηκε δυσκολία σε ότι αφορούσε την υλοποίηση μικρού αριθμού σημαντικών δράσεων, αφού η προώθησή τους προσέκρουε σε διαδικαστικής ή θεσμικής υφής εμπόδια.

- **Καθορισμός εφικτών και αρμοζουσών δράσεων**

Καθορίστηκαν δράσεις, οι οποίες εκ των υστέρων αποδείχθηκαν μη-υλοποιήσιμες.

- **Καθεστώς Εθνικής Στρατηγικής**

Νοούμενου ότι η Στρατηγική δεν αποτελεί νομοθετικό εργαλείο, αρκετές δράσεις δεν έτυχαν υλοποίησης, αφού υπήρξαν φορείς οι οποίοι έκριναν ότι η εφαρμογή τους δεν αποτελούσε δέσμευση.

- **Δομή και τρόπος λειτουργίας του ΑΣΚ**

Ο απευθείας διορισμός του Προέδρου του ΑΣΚ από τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας προσέδωσε κύρος στη θέση και παρείχε στο ΑΣΚ ένα σημαντικό εργαλείο στην εκτέλεση της αποστολής του.

Σύμφωνα με τα πιο πάνω, ο σχεδιασμός της Εθνικής Στρατηγικής για τα Ναρκωτικά για τα έτη 2013-2020, λαμβάνει στο μέτρο του δυνατού, υπόψη τα ακόλουθα θέματα που αφορούν στο συντονιστικό ρόλο του ΑΣΚ και τη

διαδικασία διασφάλισης της αποτελεσματικής εφαρμογής των δράσεων που τίθενται:

- **Επάρκεια οικονομικών πόρων**

Οι προγραμματισμένες δράσεις, θα πρέπει να αντιστοιχούν στους ανάλογους οικονομικούς πόρους.

- **Νέες προσεγγίσεις**

Οι νέες προκλήσεις που ολοένα αυξάνονται και που αφορούν στο συνεχώς μεταλλασσόμενο προφίλ της χρήσης θα πρέπει να οδηγήσουν στην εισαγωγή νέων προσεγγίσεων.

- **Δείκτες επίτευξης δράσεων**

Ο καθορισμός σαφών δεικτών είναι απαραίτητος.

- **Καθορισμός στόχων με βάση μακροχρόνιο στρατηγικό σχέδιο επίτευξης σκοπού**

Πρέπει ο αριθμός των στόχων να είναι περιορισμένος, ενώ οι στόχοι πρέπει να αντικατοπτρίζουν τη μακροπρόθεσμη στρατηγική ανάπτυξης της πολιτικής της ΕΕ για τα ναρκωτικά και να οδηγούν στην προέκταση και εδραίωση των υφιστάμενων εργαλείων/προγραμμάτων.

- **Διαβούλευση με φορείς**

Είναι απαραίτητο να ενισχυθεί η διαδικασία διαβούλευσης με τους εμπλεκόμενους φορείς, για σκοπούς σωστής κατανομής των δράσεων.

- **Αξιολόγηση ικανοτήτων φορέων για ανάληψη δράσεων, παροχή υποστήριξης, καλύτερο συντονισμό**

Πρέπει να υπάρχει μια κριτική αξιολόγηση των ικανοτήτων και της εμπειρογνωμοσύνης που διαθέτουν οι εμπλεκόμενοι φορείς που καλούνται να εφαρμόσουν μία δράση. Παράλληλα, πρέπει να υπάρξει καλύτερος συντονισμός σε δράσεις όπου εμπλέκονται πολλοί φορείς

- **Ανάπτυξη συνεργασιών**

Είναι σημαντικό να προωθείται η συνεργασία του ΑΣΚ και των δημοσίων φορέων με άλλους Μη Κυβερνητικούς και ιδιωτικούς φορείς για την υλοποίηση των δράσεων.

- **Ανάληψη ευθύνης**

Η ανάληψη ευθύνης πρέπει να επέλθει εσωτερικά εντός των φορέων που εμπλέκονται στην Εθνική Στρατηγική. Ένα πρόσθετο εργαλείο που

μπορεί να χρησιμοποιηθεί ως μοχλός πίεσης για την εφαρμογή των δράσεων της Εθνικής Στρατηγικής, είναι η ενημέρωση και η διαφάνεια σε σχέση με την υλοποίηση της Στρατηγικής, καθώς και η αναβάθμιση του μηχανισμού παρακολούθησης.

2. Σκιαγράφηση του φαινομένου στην Κύπρο και την Ευρώπη: Παράνομες Ουσίες

Στην Κύπρο, η κατάσταση σε ότι αφορά το φαινόμενο της χρήσης παράνομων ουσιών αλλά και του αλκοόλ, παρακολουθείται βάσει επιδημιολογικών δεικτών, από το Εθνικό Κέντρο Τεκμηρίωσης και Πληροφόρησης για τα Ναρκωτικά. Με τα δεδομένα αυτά, τροφοδοτείται η Κυπριακή Πολιτεία από το 2004 με αξιοποιήσιμες πληροφορίες, για σκοπούς χάραξης στρατηγικής και έγκαιρης ανάπτυξης ενδεδειγμένων πολιτικών και παρεμβάσεων, ενώ, σε ευρωπαϊκό επίπεδο, τα δεδομένα αξιοποιούνται από το Ευρωπαϊκό Κέντρο Παρακολούθησης των Ναρκωτικών και της Τοξικομανίας (ΕΚΠΝΤ). Παρακάτω, παρουσιάζεται η σκιαγράφηση του φαινομένου, τόσο των παράνομων ουσιών όσο και του αλκοόλ, ενώ ταυτόχρονα, παρατίθενται τα νέα βήματα που θα ακολουθηθούν, με σκοπό τη διαμόρφωση πιο έγκυρης και τεκμηριωμένης εικόνας του φαινομένου των εξαρτησιογόνων ουσιών.

2.1 Χρήση παράνομων ουσιών εξάρτησης στο γενικό και μαθητικό πληθυσμό

Για την εφαρμογή του δείκτη επικράτησης της χρήσης στο γενικό και μαθητικό πληθυσμό, διεξάγονται έρευνες στα κράτη μέλη με κοινά εργαλεία και μεθοδολογία, ώστε να προκύπτουν συγκρίσιμα στοιχεία. Στην Κύπρο διεξάγονται:

- (α) η Παγκύπρια έρευνα γενικού πληθυσμού (ΑΣΚ, 2012) και
- (β) η έρευνα μαθητικού πληθυσμού ESPAD (Hibell και συν., 2012).

Σύμφωνα με αποτελέσματα της πρόσφατης έρευνας γενικού πληθυσμού (ΑΣΚ, 2012):

- Η κάνναβη παραμένει η πιο διαδεδομένη παράνομη ουσία χρήσης στο γενικό πληθυσμό.
- Η τάση για δοκιμή κάνναβης, είναι εντονότερη στις ηλικίες 18-24 ετών.

- Η χρήση όλων των ουσιών εκτός των ηρεμιστικών είναι επικρατέστερη ανάμεσα σε άνδρες, τόσο σε όλη τους τη ζωή όσο και κατά τον τελευταίο χρόνο (πρόσφατη χρήση) και τελευταίο μήνα (τρέχουσα χρήση).
- Σε σχέση με τα αντίστοιχα ευρήματα της έρευνας που διεξήχθη κατά το έτος 2009, παρουσιάζεται μείωση στην επικράτηση της χρήσης παράνομων ουσιών.
- Σε σχέση με τη γενική κατάσταση στην Ευρώπη, η Κύπρος συγκαταλέγεται στις χώρες με τα χαμηλότερα ποσοστά χρήσης παράνομων ουσιών.

Σε ό,τι αφορά τον μαθητικό πληθυσμό (15-16 ετών), με βάση τα αποτελέσματα της έρευνας μαθητικού πληθυσμού ESPAD, προκύπτουν τα εξής:

- Δύο στους δέκα μαθητές ανέφεραν ότι κάπνιζαν κατά τον τελευταίο μήνα. Σε σχέση με τα προηγούμενα χρόνια, παρατηρείται σταθεροποίηση μέχρι και μείωση του καπνίσματος από το έτος 1995.
- Σχετικά με τις παράνομες εξαρτησιογόνες ουσίες, εννέα στους δέκα μαθητές στην Κύπρο δεν έχουν κάνει ποτέ χρήση τέτοιων ουσιών. Ανάμεσα στις χώρες της Ε.Ε η Κύπρος συγκαταλέγεται στις χώρες με τα χαμηλότερα ποσοστά χρήσης παράνομων ουσιών.

Κατά το 2015, προβλέπεται η διεξαγωγή της έβδομης σειράς της έρευνας μαθητικού πληθυσμού ESPAD και η διεξαγωγή της τέταρτης σειράς της έρευνας γενικού πληθυσμού. Επίσης, προβλέπεται η εναρμόνιση ερευνητικών εργαλείων και η δημιουργία κοινού λεξιλογίου έρευνας, από διάφορους φορείς, με στόχο την επίτευξη κοινής βάσης στο πεδίο της έρευνας για την ουσιοεξάρτηση.

2.2 Αίτηση Θεραπείας

Ο δείκτης αίτησης θεραπείας, αφορά στη συστηματική καταγραφή των χαρακτηριστικών όλων των χρηστών που ζητούν βοήθεια από όλα τα συμβουλευτικά και θεραπευτικά προγράμματα της χώρας.

- Κατά το έτος 2011, καταγράφηκαν στη θεραπεία 1057 χρήστες παράνομων ουσιών εξάρτησης σε σχέση με 884 το προηγούμενο έτος.

- Το προφίλ του χρήστη, ο οποίος απευθύνεται για θεραπεία είναι: άντρας, Ελληνοκύπριος, 29 ετών, άνεργος, χρήστης κάνναβης, με εννιάχρονη πορεία χρήσης της κύριας ουσίας κατάχρησης.
- Η κάνναβη, με ποσοστό 49% για πρώτη φορά από το έτος 2004 αποτελεί την κύρια ουσία λόγω της οποίας τα άτομα ξεκινούν θεραπεία. Ακολουθεί η ηρωίνη με 34% και η κοκαΐνη με 10%.
- Σε σύγκριση με τα προηγούμενα έτη, συνεχίζεται η σταθεροποίηση μέχρι και μείωση των αιτημάτων θεραπείας με κύρια ουσία κατάχρησης την ηρωίνη, ενώ παρατηρείται μεγάλη αύξηση των αιτημάτων θεραπείας με κύρια ουσία κατάχρησης την κάνναβη.
- Σε σχέση με τη γενική εικόνα στην Ευρώπη, το ποσοστό των αιτημάτων για θεραπεία λόγω χρήσης κάνναβης στην Κύπρο, ξεπερνά το μέσο όρο της Ευρώπης.

Για τα επόμενα χρόνια, με σκοπό τη περαιτέρω βελτίωση του δείκτη, προβλέπεται η προώθηση της συνεργασίας με τους ιδιώτες γιατρούς με στόχο τη συμπερίληψη τους στο δίκτυο συνεργατών. Περαιτέρω, προβλέπεται η οργάνωση εκπαιδευτικού σεμιναρίου, σε ετήσια βάση, για τη σωστή εφαρμογή του δείκτη από όλους τους συνεργάτες.

2.3 Μολυσματικές ασθένειες

Ο δείκτης επικράτησης μολυσματικών ασθενειών, αφορά στην εκτίμηση και στην παρακολούθηση των επιπέδων μόλυνσης από τον ιό της ηπατίτιδας και τον ιό HIV σε χρήστες ενδοφλέβιων ναρκωτικών (ΧΕΝ).

Με βάση το Δείκτη Επικράτησης Μολυσματικών Ασθενειών:

- Το 53% των ενδοφλέβιων χρηστών που εξετάστηκαν το 2011, διαγνώστηκαν θετικοί στην Ηπατίτιδα Γ. Τα αντίστοιχα ποσοστά για τα προηγούμενα έτη ήταν χαμηλότερα.
- Ένας σημαντικός αριθμός χρηστών που αναζήτησαν θεραπεία το 2011 ανέφεραν ενδοφλέβια χρήση έστω και μια φορά στην ζωή τους (314 άτομα) καθώς επίσης περίπου 1 στους 4 ανέφερε χρήση κοινής σύριγγας έστω και μια φορά στη ζωή.

Για τα επόμενα χρόνια, με σκοπό τη περαιτέρω βελτίωση του δείκτη, προβλέπεται η διευκόλυνση της διαδικασίας εξέτασης για μολυσματικές ασθένειες ώστε να γίνεται όσο το δυνατό καλύτερη παρακολούθηση των μολυσματικών ασθενειών ανάμεσα στους ΧΕΝ.

Επίσης, θα γίνει παρουσίαση των αποτελεσμάτων της έρευνας για την επικράτηση μολυσματικών ασθενειών και μοριακής επιδημιολογίας HIV και HCV, που διεξάγεται σε συνεργασία με το Εργαστήριο Βιοτεχνολογίας και Μοριακής Ιολογίας του Πανεπιστημίου Κύπρου.

2.4 Θάνατοι από παράνομες ουσίες εξάρτησης

Ο δείκτης θανάτων από ναρκωτικά, στοχεύει στην παροχή συγκρίσιμων και έγκυρων πληροφοριών για τον αριθμό και τα χαρακτηριστικά των ατόμων που πεθαίνουν από οξεία δηλητηρίαση, ως άμεση συνέπεια της χρήσης ναρκωτικών.

- Από το 2004 μέχρι το 2011, έχουν καταγραφεί επίσημα, 129 θάνατοι (άμεσοι και έμμεσοι¹).
- Τα οπιούχα, και συγκεκριμένα η ηρωίνη, φαίνεται να ευθύνεται για τη μεγάλη πλειοψηφία των θανάτων.
- Το προφίλ του θανόντα είναι: άντρας, Ελληνοκύπριος, 31 ετών, χρήστης οπιούχων (πολλαπλών ουσιών).

Με σκοπό τη περαιτέρω βελτίωση του δείκτη, προβλέπονται για τα επόμενα χρόνια τα παρακάτω:

- Περαιτέρω συντονισμός μεταξύ των υπηρεσιών, με στόχο τη δημιουργία πρωτοκόλλου για σκοπούς βελτίωσης της συλλογής δεδομένων.
- Προώθηση συνεργασίας με τα Τμήματα Ατυχημάτων και Επειγόντων Περιστατικών (ΤΑΕΠ) για καταγραφή των περιστατικών υπέρδοσης που σχετίζονται με τη χρήση, τη σχετική εκπαίδευση του προσωπικού,

¹ Ο δείκτης αυτός αποτελείται από δύο συμπληρωματικές κατηγορίες θανάτων: τους άμεσους θανάτους, αυτούς δηλαδή που προκαλούνται άμεσα από την υπερβολική δόση και τους έμμεσους, αυτούς τους θανάτους που προκαλούνται έμμεσα από τη χρήση παράνομων εξαρτησιογόνων ουσιών, όπως είναι οι μολυσματικές ασθένειες, τα οδικά δυστυχήματα, οι αυτοκτονίες κ.α.

καθώς και τη μεθοδικότερη λήψη βιολογικών δειγμάτων σε τραυματίες από οδικά δυστυχήματα στα ΤΑΕΠ.

- Προώθηση της εφαρμογής του συστήματος παρακολούθησης χρηστών, με στόχο τη συλλογή πληροφοριών για τη θνησιμότητα².

2.5 Προβληματική χρήση³

Ο σκοπός του δείκτη προβληματικής χρήσης είναι να εκτιμηθεί με συγκεκριμένη μεθοδολογία, ο «κρυμμένος» πληθυσμός των χρηστών που δεν καταγράφεται από τις υφιστάμενες υπηρεσίες (π.χ. θεραπεία, Αστυνομία, κλπ.).

- Με βάση τα στοιχεία αίτησης θεραπείας για το έτος 2011, ο συνολικός αριθμός των χρηστών οπιούχων ουσιών, υπολογίστηκε να κυμαίνεται από 780 μέχρι 1157 (που αντιστοιχεί σε 1,3 – 1,9 ανά 1000 κατοίκους ηλικίας 15-64 ετών), σημειώνοντας μικρή αύξηση σε σχέση με το προηγούμενο έτος⁴.
- Σε σχέση με τη γενική κατάσταση που επικρατεί στην Ευρώπη, η Κύπρος συγκαταλέγεται στις χώρες με τις χαμηλότερες εκτιμήσεις προβληματικών χρηστών.

Με σκοπό τη περαιτέρω βελτίωση του δείκτη, προβλέπεται για τα επόμενα χρόνια η προώθηση συνεργασίας με τα Τμήματα Ατυχημάτων και Επειγόντων Περιστατικών (ΤΑΕΠ) για καταγραφή των περιστατικών που σχετίζονται με τη χρήση. Επίσης, για το 2013, προβλέπεται υπολογισμός της προβληματικής χρήσης με τη χρήση βελτιωμένης μεθοδολογίας.

² Δράση η οποία θα επιτευχθεί μερικώς με τη βοήθεια του ενιαίου συστήματος διαχείρισης της θεραπευτικής πορείας των θεραπευομένων και καταγραφής των θεραπευτικών μονάδων που προωθείται από το ΑΣΚ

³ Η προβληματική χρήση, βάσει του ορισμού του Ευρωπαϊκού Κέντρου, ορίζεται ως η «ενέσιμη χρήση ναρκωτικών ή/και μακροχρόνια/συστηματική χρήση οπιούχων, κοκαΐνης ή/και αμφεταμινών» (ΕΚΠΝΤ, 2006).

⁴ Είναι σημαντικό να σημειωθεί ότι λόγω έλλειψης στοιχείων από άλλες πηγές πληροφοριών εκτός της θεραπείας, η αξιοπιστία της μεθόδου υπολογισμού της Προβληματικής Χρήσης ('Truncated Poisson') είναι περιορισμένη.

2.6 Εγκληματικότητα και Διαθεσιμότητα παράνομων ουσιών εξάρτησης

Το ΕΚΤΕΠΝ, συλλέγει στοιχεία που αφορούν στην εγκληματικότητα⁵ σχετιζόμενη με τα ναρκωτικά, καθώς και στη διαθεσιμότητα⁶ των παράνομων ουσιών.

- Σύμφωνα με τα στοιχεία της Υπηρεσίας Καταπολέμησης Ναρκωτικών, η πλειοψηφία των αδικημάτων αφορά στην κατοχή και χρήση φυτικής κάνναβης, γεγονός που συνδέεται με το ότι η κάνναβη είναι η πιο διαδεδομένη ουσία χρήσης στην Κύπρο.
- Σε ό,τι αφορά τις κατασχέσεις, κατά το έτος 2011 συνεχίστηκε η μείωση στις κατασχεθείσες ποσότητες ρητίνης κάνναβης, φυτών κάνναβης και φυτικής κάνναβης σε σχέση με το 2010.

Για τα επόμενα χρόνια προβλέπεται η ενίσχυση της συνεργασίας με το Τμήμα Ανιχνεύσεως Εγκλημάτων της Αστυνομίας Κύπρου, σε σχέση με την παροχή πληροφοριών για τα αδικήματα που διαπράττονται από χρήστες παράνομων ουσιών.

2.7 Κοινωνικός Αποκλεισμός

Ο δείκτης συλλέγει στοιχεία που είναι διαθέσιμα σχετικά με τις κοινωνικές συνθήκες στον πληθυσμό που υποβάλλεται σε θεραπεία.

- Στην Κύπρο, το ποσοστό των άστεγων χρηστών εξαρτησιογόνων ουσιών είναι χαμηλό. Στην Ευρώπη, ο αντίστοιχος πληθυσμός χρηστών χωρίς σταθερή στέγη το 2011 ήταν 9%.
- Κατά το 2011, περίπου 4 στους 10 χρήστες εξαρτησιογόνων ουσιών στην Κύπρο ήταν άνεργοι.

Για τα επόμενα χρόνια προβλέπεται η συστηματική συνεργασία με τις Υπηρεσίες Κοινωνικής Ευημερίας, με στόχο την εξασφάλιση δεδομένων που αφορούν στους χρήστες παράνομων ουσιών εξάρτησης που λαμβάνουν δημόσιο βοήθημα. Επίσης, προβλέπεται η προώθηση ποιοτικής μελέτης ανάμεσα σε χρήστες με θέμα τον κοινωνικό αποκλεισμό.

⁵ Η εγκληματικότητα σχετιζόμενη με τα ναρκωτικά περιλαμβάνει στοιχεία για τις υποθέσεις, τις συλλήψεις και τα αδικήματα σχετιζόμενα με τα ναρκωτικά.

⁶ Η διαθεσιμότητα περιλαμβάνει τις κατασχέσεις και τις τιμές των παράνομων ουσιών εξάρτησης.

2.8 Σύστημα έγκαιρης προειδοποίησης (ΣΕΠ)

Στα πλαίσια της από Κοινού Δράσης των χωρών της Ευρωπαϊκής Ένωσης, η οποία αφορά στην ανταλλαγή πληροφοριών και στην εκτίμηση των κινδύνων από τη χρήση νέων συνθετικών ουσιών, το Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης ανέλαβε την πρωτοβουλία για τη δημιουργία του ΣΕΠ.

Το ΕΚΤΕΠΝ, συμμετέχει ενεργά στο Σύστημα Έγκαιρης Προειδοποίησης (ΣΕΠ), με αποτέλεσμα, μόλις εντοπιστεί μια νέα ουσία, τόσο σε ευρωπαϊκό όσο και σε διεθνές επίπεδο, να προχωρεί άμεσα στην ενημέρωση των αρμοδίων φορέων.

Για τα επόμενα χρόνια προβλέπεται η ενίσχυση και δραστηριοποίηση του εθνικού δικτύου συνεργατών της Ομάδας Εργασίας ΣΕΠ του ΕΚΤΕΠΝ και η διεύρυνση και ενίσχυση της λειτουργίας του συστήματος.

2.9 Βέλτιστες πρακτικές

Στην Ευρώπη, προωθείται η πύλη βέλτιστων πρακτικών η οποία παρέχει εργαλεία και πρότυπα με σκοπό τη βελτίωση της ποιότητας των παρεμβάσεων και την ανάδειξη βέλτιστων πρακτικών. Το ΕΚΤΕΠΝ, προβάλλει την πύλη βέλτιστων πρακτικών στην Κύπρο, ενώ, πρόσφατα, εντάχθηκε στην ηλεκτρονική βάση δεδομένων «EDDRA» η κλειστή θεραπευτική κοινότητα «Αγία Σκέπη» και το πρόγραμμα FRED goes Net.

Για τα επόμενα χρόνια προβλέπεται η διοργάνωση σχετικών εκπαιδευτικών σεμιναρίων για προώθηση επιστημονικά τεκμηριωμένων πρακτικών και η παράδοση αξιολογημένων προγραμμάτων στην ευρωπαϊκή ηλεκτρονική βάση δεδομένων.

3. Αλκοόλ

Κατά το 2011, το ΕΚΤΕΠΝ ξεκίνησε τη συστηματική παρακολούθηση δεικτών για το αλκοόλ, με σκοπό τη συλλογή αξιόπιστων στοιχείων και τον εμπλουτισμό των επιστημονικών δεδομένων για το αλκοόλ.

3.1. Αίτηση Θεραπείας

Κατά το 2011, αιτήθηκαν θεραπείας λόγω κατάχρησης αλκοόλ 213 άτομα. Τα κοινωνικο-δημογραφικά χαρακτηριστικά των ατόμων που βρέθηκαν στα θεραπευτικά κέντρα ήταν τα εξής:

- 7 στα 10 άτομα ήταν άνδρες.
- Η διάμεσος ηλικία των ατόμων ήταν τα 46 έτη (min: 19, max: 84), γεγονός που τους εντάσσει κυρίως στην κατηγορία των χρηστών μέσης και τρίτης ηλικίας (≥ 40).
- Οι περισσότεροι ήταν Κύπριοι (183), ενώ οι υπόλοιποι από άλλες Ευρωπαϊκές (21) και μη (9) χώρες.
- Στους μισούς περίπου, αναφέρθηκε η πρωτοβάθμια εκπαίδευση, ως το ανώτερο εκπαιδευτικό επίπεδο, ενώ μόνο 1 στους 4 ανέφερε σταθερή απασχόληση.

3.2. Παραβατικότητα

Από τα στοιχεία που δόθηκαν στο ΕΚΤΕΠΝ από το γραφείο ανάλυσης και στατιστικής, για τα έτη 2009-2011, κατά μέσο όρο το 18% των οδηγών καταγγέλλεται λόγω υπέρβασης του ανώτατου ορίου οινοπνεύματος. Το προφίλ των παραβατών είναι, νέοι και μεσήλικες άνδρες μέχρι 39 ετών.

Λαμβάνοντας υπόψη και τα δεδομένα του δείκτη αίτησης θεραπείας για το έτος 2011, παρατηρείται μια χρονική ακολουθία στην εξελικτική πορεία των προβληματικών χρηστών αλκοόλ. Πιο συγκεκριμένα φαίνεται ότι τα νεαρά άτομα ($\leq 25-39$ ετών) πιο συχνά εμπλέκονται σε παραβατικές συμπεριφορές, ενώ, φαίνεται να προσεγγίζουν το σύστημα θεραπείας, κυρίως μετά τα 40.

3.3. Θάνατοι, Ατυχήματα & Νοσηλεία με κύρια αιτία το Αλκοόλ

Έχει υπολογιστεί από τον Παγκόσμιο Οργανισμό Υγείας, ότι στον ευρωπαϊκό χώρο, το ποσοστό των χαμένων ετών ζωής από πρόωμη θνησιμότητα ή ανικανότητα εξαιτίας του αλκοόλ ανέρχεται στο 9,2%. Οι εκτιμήσεις αυτές ανάγουν το αλκοόλ ως έναν από τους σημαντικότερους παράγοντες κινδύνου στην Ευρώπη.

Στην Κύπρο, βάσει των πιο πρόσφατων στοιχείων (2009) από τη στατιστική υπηρεσία, νοσηλεύθηκαν και απολύθηκαν από τα γενικά νοσοκομεία συνολικά 9 άτομα, λόγω χρήσης αλκοόλ. Αξίζει να αναφέρουμε όμως, ότι η καταγραφή των περιστατικών των νοσοκομείων, παρουσιάζει σημαντικές μεθοδολογικές αδυναμίες, καθώς η εσωτερική νοσηλεία πολλές φορές δεν καταγράφεται ως συνέπεια της χρήσης αλκοόλ, λόγω της ποικιλομορφίας των συνεπειών που προκύπτουν ή της ανικανότητας ανεύρεσης αλκοόλ στο αίμα του ασθενή που συνήθως χρήζει επείγουσας περίθαλψης (π.χ επείγουσα αντιμετώπιση τραυμάτων κλπ).

Σε ό,τι αφορά όλα τα θύματα των τροχαίων (οδηγούς, συνεπιβάτες και πεζούς) κατά τα τελευταία δύο χρόνια, αναφέρθηκαν γύρω στους 25 θανάτους. Από το 2010 και μετά, σχεδόν διπλασιάστηκαν (από 10 το 2009 σε 19 το 2011) τα θανατηφόρα δυστυχήματα ανάμεσα στους οδηγούς (μόνο).

3.4. Δείκτης Επικράτησης της χρήσης αλκοόλ στο μαθητικό και γενικό πληθυσμό

Όσον αφορά στο μαθητικό πληθυσμό, σύμφωνα με την έρευνα ESPAD, βρέθηκε πως διαχρονικά παρατηρείται αύξηση στην κατανάλωση αλκοόλ ανάμεσα στους μαθητές στην Κύπρο, ειδικά στην υπέρμετρη κατανάλωση του. Επίσης, φάνηκε ότι οι μαθητές έχουν πιο εύκολη πρόσβαση σε αλκοολούχα ποτά σε συγκριση με μαθητές άλλων χωρών.

Βάσει των στοιχείων της πιο πρόσφατης παγκύπριας επιδημιολογικής έρευνας γενικού πληθυσμού (ΑΣΚ, 2012) και σε σύγκριση με τα αποτελέσματα προηγούμενων σειρών της έρευνας, παρατηρούνται τα ακόλουθα:

- Κατά το 2012 παρατηρήθηκε αύξηση της χρήσης αλκοόλ στις καθορισμένες χρονικές περιόδους (χρήση στη ζωή, πρόσφατη χρήση, τρέχουσα χρήση).
- Εκτιμήθηκε ότι περίπου το 10% του πληθυσμού έχει μεθύσει τους τελευταίους 12 μήνες. Παράλληλα όμως παρατηρείται μείωση του ποσοστού μέθης, σε σύγκριση με προηγούμενα χρόνια (περίπου κατά 10 εκατοστιαίες μονάδες). Επίσης, βρέθηκε ότι η τάση για πρώτη μέθη είναι εντονότερη στις ηλικίες 15-22 ετών.

- Κατά το 2012, εκτιμήθηκε πως περίπου ένα 20% καταναλώνει 6 ή περισσότερα αλκοολούχα ποτά σε μια μόνο περίσταση, ποσοστό μικρότερο από το αντίστοιχο του 2009 (30%), ενώ ανάμεσα στους νέους 15-24 ετών, η συχνότητα αυτή είναι 1 στους 4.
- Κατά το 2012 παρατηρήθηκε μείωση του ποσοστού των ατόμων που είχαν οδηγήσει αφού προηγουμένως είχαν πιεί 3-6 ποτήρια αλκοόλ (κατά 10 εκατοστιαίες μονάδες). Φάνηκε επίσης, ότι όσο πιο μεγάλα ηλικιακά ήταν τα άτομα, τόσο μικρότερο ήταν το ποσοστό αυτών που προχωρούσε σε αυτή τη συμπεριφορά, (δηλαδή στην κατανάλωση 3-6 ποτηριών πριν την οδήγηση).

Όσον αφορά στις αντιλήψεις των Κυπρίων, για το αλκοόλ και τις πολιτικές που το συνοδεύουν, βρέθηκε πως σε γενικές γραμμές, είναι έτοιμοι να υποστηρίξουν περιοριστικές πολιτικές που έχουν να κάνουν με πιο αυστηρά μέτρα τροχαίας. Παράλληλα, βρέθηκε να είναι πιο φιλελεύθεροι σε ό,τι αφορά την πώληση και διαφήμιση του αλκοόλ ενώ τάσσονται υπέρ της χαλαρής φορολογικής πολιτικής για το αλκοόλ. Τέλος, χρησιμοποιώντας το εργαλείο της “Σύντομης Ανίχνευσης Εξάρτησης από το αλκοόλ” (Rapid Alcohol Problem Screen – “RAPS”), εκτιμήθηκε ότι περίπου το 3% του πληθυσμού είναι εξαρτημένο στο αλκοόλ.

Για τα επόμενα χρόνια προβλέπεται η περαιτέρω ανάπτυξη των παραπάνω δεικτών για την επιστημονική παρακολούθηση της επιβλαβούς κατανάλωσης από το αλκοόλ, ενώ παράλληλα με την εφαρμογή δεικτών, αναμένεται η συγγραφή έκθεσης, σε ετήσια βάση, με τα αποτελέσματα της επιστημονικής παρακολούθησης.

4. Εγκάρσια Εργαλεία: Τεκμηρίωση, Αξιολόγηση, Έρευνα

Η Τεκμηρίωση, η Αξιολόγηση και η Έρευνα αποτελούν βασικά εγκάρσια εργαλεία, απαραίτητα στη σκιαγράφηση της κατάστασης του φαινομένου της ουσιοεξάρτησης, έτσι όπως παρουσιάστηκε παραπάνω. Η τεκμηρίωση, η αξιολόγηση αλλά και η έρευνα αποτελούν μέσα ανάδειξης της υφιστάμενης κατάστασης αλλά και αλλαγής, προς την κατεύθυνση που ορίζουν οι διαρκώς εναλλασσόμενες απαιτήσεις για την αντιμετώπιση της ουσιοεξάρτησης.

4.1. Τεκμηρίωση

Η αναγνώριση της σημασίας δημιουργίας και βελτίωσης της γνωστικής υποδομής σε κάθε πεδίο, οδηγεί στην ανάγκη για συλλογή συγκρίσιμων και αξιόπιστων πληροφοριών. Η τεκμηρίωση των πληροφοριών, είναι σημαντική για να καταστεί δυνατός ο σχεδιασμός αποτελεσματικών προγραμμάτων και σχεδίων δράσης για τη μείωση τόσο της προσφοράς, όσο και της ζήτησης.

Για την επίτευξη των σκοπών που αναφέρθηκαν πιο πάνω, το Εθνικό Κέντρο Τεκμηρίωσης και Πληροφόρησης για τα Ναρκωτικά (ΕΚΤΕΠΝ) Κύπρου, παρακολουθεί και εφαρμόζει τους Επιδημιολογικούς Δείκτες και το πρόγραμμα εργασίας του Ευρωπαϊκού Κέντρου Παρακολούθησης των Ναρκωτικών και της Τοξικομανίας (ΕΚΠΝΤ), έτσι όπως περιγράφηκε παραπάνω. Το έργο του ΕΚΤΕΠΝ, θα εξακολουθεί να αποτελεί τη βάση για προώθηση συγκεκριμένων δράσεων με στόχο την έγκαιρη παρακολούθηση του φαινομένου των ναρκωτικών στη χώρα μας.

Περαιτέρω, με γνώμονα την ταχύτητα σε ό,τι αφορά την εξέλιξη του φαινομένου της χρήσης ουσιών εξάρτησης, νόμιμων και παράνομων, θα πρέπει να προωθηθεί στο επίπεδο του κάθε κράτους μέλους, στο επίπεδο της ΕΕ στο σύνολό της, καθώς και σε διεθνές επίπεδο, ευρεία και συστηματική ανταλλαγή γνώσεων και δεδομένων σε ό,τι αφορά τις έρευνες, εμπειρίες και βέλτιστες πρακτικές. Επίσης, θα πρέπει να δοθεί ιδιαίτερη προσοχή στην εκπαίδευση και συνεχή κατάρτιση των επαγγελματιών και στη διαβούλευση με ιδιωτικούς και δημόσιους παράγοντες

4.2. Αξιολόγηση

Η αξιολόγηση αποτελεί όχι μόνο χρήσιμο, αλλά και απαραίτητο εργαλείο για μια Στρατηγικής, σε κάθε φάση της υλοποίησής της. Αφενός, οι ενδιάμεσες αξιολογήσεις επιτρέπουν την απαραίτητη άμεση και ταχεία προσαρμογή των πολιτικών, προγραμμάτων και παρεμβάσεων και αποτρέπουν τη διασπάθιση των πόρων. Αφετέρου, η εκ των υστέρων αξιολόγηση αποτελεί σημαντικό εργαλείο σε ό,τι αφορά τον εντοπισμό των κενών και αδυναμιών και στη συνέχεια σε ό,τι αφορά τη βελτίωση της ποιότητας των προγραμμάτων και δράσεων, αλλά και των θεσμικών ή/και νομοθετικών κενών που ενδεχομένως παρουσιάζονται.

4.3. Έρευνα

Πέραν των ερευνών που θα πρέπει να προωθηθούν σε επίπεδο κρατών μελών, με στόχο την όσο το δυνατό καλύτερη ανάλυση του φαινομένου των ναρκωτικών, το ΑΣΚ διενεργεί έρευνες με σκοπό την περαιτέρω εμβάθυνση σε τομείς που χρήζουν επί μέρους διερεύνησης.

Πιο κάτω παρουσιάζονται έρευνες που θα προωθηθούν μέσα στο πλαίσιο του Σχεδίου Δράσης 2013 - 2016:

4.3.1. Έρευνα Κοινωνικού Κόστους

Οι έρευνες κοινωνικού κόστους, στόχο έχουν την εκτίμηση του κοινωνικού και οικονομικού κόστους και την αξιολόγηση της διαχρονικής αποτελεσματικότητας των πολιτικών που χαράσσονται για τα ναρκωτικά, καθώς και της δυνατότητας διακρατικών συγκρίσεων αναφορικά με τις συνέπειες της χρήσης και των προσεγγίσεων που εφαρμόζονται για την αντιμετώπιση της. Η πρώτη τέτοια έρευνα έγινε στην Κύπρο το 2006 και μέσα από αυτήν έγινε μια εκτίμηση του κοινωνικού κόστους των παράνομων εξαρτησιογόνων ουσιών στην Κύπρο, του κόστους δηλαδή, το οποίο επιβάλλει στην κοινωνία η ύπαρξη του φαινομένου της χρήσης παράνομων εξαρτησιογόνων ουσιών. Συγκεκριμένα, το κόστος θεραπείας και πρόληψης, οι δαπάνες επιβολής του νόμου, η απώλεια εισοδήματος και η μείωση της παραγωγικότητας συνυπολογίζονται στη μέτρηση του κοινωνικού κόστους. Αυτό το κόστος, ως ποσοστό του Ακαθάριστου Εγχώριου Προϊόντος (ΑΕΠ),

παρουσιάζει την εικόνα του μεγέθους του προβλήματος των ναρκωτικών, από μια άλλη σκοπιά.

4.3.2. Έρευνα ανάμεσα στους μετανάστες

Η πληθυσμιακή ομάδα των μεταναστών, και η εικόνα που κυριαρχεί σε αυτήν σε σχέση με τη χρήση ουσιών αλλά και οι συνακόλουθες παρεμβάσεις που θα πρέπει να εφαρμοσθούν, αποτελούν πρόκληση σε ευρωπαϊκό επίπεδο. Η διεξαγωγή έρευνας με στόχο την αντικειμενική και πλήρη αποτύπωση του προβλήματος της χρήσης ουσιών στον πληθυσμό των μεταναστών στην Κύπρο, θα μπορέσει να περιγράψει με σαφήνεια την έκταση και τη φύση του προβλήματος και συνεπώς θα αποτελέσει εργαλείο χάραξης πολιτικών στον τομέα αυτό.

4.3.3. Έρευνα στα οικιστικά λύματα

Η εκτίμηση της κατανάλωσης παράνομων ναρκωτικών μέσω της ανάλυσης των λυμάτων, κερδίζει ολοένα και μεγαλύτερο έδαφος στην επιστημονική κοινότητα. Για το λόγο αυτό, το Ευρωπαϊκό Κέντρο Παρακολούθησης των Ναρκωτικών και της Τοξικομανίας (ΕΚΠΝΤ), έχει εντάξει τη συγκεκριμένη θεματική ανάμεσα στους έμμεσους δείκτες παρακολούθησης. Τα δεδομένα των αναλύσεων, μπορούν να ενσωματωθούν στους υπολογισμούς που αφορούν τη χρήση παράνομων ναρκωτικών, όπως αυτοί προκύπτουν μέσω συμβατικών προσεγγίσεων (ερευνών γενικού πληθυσμού κλπ).

Στόχος της έρευνας, η διερεύνηση των επιπέδων των συγκεντρώσεων ναρκωτικών ουσιών σε αστικά λύματα με την ανίχνευση των ουσιών αυτών στις ροές της αποχέτευσης. Μια τέτοια έρευνα, θα δίνει την ακριβή εικόνα για τις ποσότητες ναρκωτικών ουσιών που καταναλώθηκαν σε συγκεκριμένες περιοχές – επαρχίες αλλά και σε συγκεκριμένα χρονικά διαστήματα.

4.3.4. Σύστημα έγκαιρης προειδοποίησης για τις νέες ουσίες εξάρτησης με τη συμμετοχή χρηστών

Η δημιουργία τοπικού συστήματος έγκαιρης προειδοποίησης για τις νέες ουσίες και τις αναδυόμενες τάσεις, με τη συμμετοχή των ίδιων των χρηστών, σε ομάδες εστίασης, θα οδηγήσει στη δημιουργία ομάδας πληροφόρησης, η

οποία θα προσφέρει τη δυνατότητα ενημέρωσης τόσο των χρηστών όσο και του διευρυμένου ΣΕΠ:

- α) για τις νέες ουσίες οι οποίες κυκλοφορούν στην Κύπρο,
- β) για τις επιδράσεις - συμπτώματα από τη χρήση τους,
- γ) για τη βιωματική εμπειρία των χρηστών.

5. Η νέα Στρατηγική 2013-2020

Με τη συμβολή των παραπάνω, της αξιολόγησης δηλαδή της Εθνικής Στρατηγικής 2009-2012, της σκιαγράφησης της κατάστασης, και με τη χρήση των εγκάρσιων εργαλείων, γίνεται δυνατή η χάραξη της νέας Εθνικής Στρατηγικής 2013-2020.

Η Εθνική Στρατηγική για την αντιμετώπιση της εξάρτησης από παράνομες ουσίες και την επιβλαβή χρήση αλκοόλ 2013-2020, αποτελείται από 5 βασικούς τομείς παρέμβασης: Πρόληψη, Θεραπεία και Κοινωνική Επανεκπαίδευση, Μείωση της Βλάβης, Ρύθμιση και Έλεγχος της Προσφοράς και Διεθνής Συνεργασία. Παράλληλα, η Στρατηγική ενσωματώνει 4 εγκάρσια εργαλεία: Τεκμηρίωση, Αξιολόγηση, Έρευνα και Παρακολούθηση. Η υλοποίησή της Στρατηγικής, θα γίνει μέσα από δύο Σχέδια Δράσης που θα καλύπτουν τις χρονικές περιόδους 2013-2016 και 2017-2020. Τα δύο Σχέδια είναι τετραετή, έτσι ώστε να παρέχουν την κατάλληλη ευελιξία που είναι απαραίτητη για σκοπούς αναπροσαρμογής των πολιτικών και μέτρων. Τα Σχέδια Δράσης, αναθέτουν σε φορείς την ευθύνη για εφαρμογή ή/και συντονισμό σε σχέση με συγκεκριμένες δράσεις του κάθε πυλώνα, ενώ τον συνολικό συντονισμό για παρακολούθηση της όλης υλοποίησης, έχει το Αντιναρκωτικό Συμβούλιο Κύπρου.

Προτεραιότητες ανά Πυλώνα

5.1. Πρόληψη

Η Πρόληψη και η προαγωγή της υγείας, διατηρούν τον καθαριστικό τους ρόλο στη Στρατηγική αυτή, αφού λειτουργούν ως απαραίτητες συνιστώσες σε ότι αφορά την ανάπτυξη και την ενδυνάμωση δεξιοτήτων του ατόμου για αποτελεσματική διαχείριση της ζωής του και τη δημιουργία υποστηρικτικού περιβάλλοντος ως προς τις επιθυμητές συμπεριφορές.

Εντούτοις, η έννοια της πρόληψης όπως τη γνωρίζαμε μέχρι σήμερα, δίνει τη θέση της σε μια στοχοθετημένη και επικεντρωμένη πρόληψη, βασισμένη σε επιστημονικά τεκμηριωμένες πρακτικές αλλά και με έμφαση σε περιβαλλοντικές δράσεις. Τέτοιες παρεμβάσεις στοχεύουν στην αλλαγή της

συμπεριφοράς ή της διευκόλυνσης της αλλαγής, μέσα από την αλλαγή του περιβάλλοντος του ατόμου.

Η ερευνητική αλλά και η διαχρονική εμπειρία των επαγγελματιών της πρόληψης αλλά και της προαγωγής της υγείας ευρύτερα, καταδεικνύει τα τελευταία χρόνια ότι η έμφαση των προληπτικών προγραμμάτων δε θα πρέπει να επικεντρώνεται στις ουσίες ή στο άτομο. Ιδιαίτερης σημασίας είναι να αναγνωρίζονται και συνυπολογίζονται κοινωνικοί, πολιτισμικοί και οικονομικοί παράγοντες που συνδέονται με τα επίπεδα υγείας του πληθυσμού καθώς και με τις συμπεριφορές υγείας του ατόμου (ΠΟΥ, 1986). Συνακόλουθα, οι “επιλογές” του ατόμου δεν αντιμετωπίζονται στο πλαίσιο αυτό, ως συνειδητές προσωπικές επιλογές, αλλά ως αποτέλεσμα αλληλεπίδρασης του ατόμου και των παραγόντων που αφορούν στις συνθήκες διαβίωσής του.

Προτεραιότητες του τομέα της Πρόληψης, στο Σχέδιο Δράσης 2013-2016, είναι:

- Η στήριξη ευάλωτων ομάδων ως προς την αποτροπή της χρήσης εξαρτησιογόνων ουσιών και παροχή προγραμμάτων σε περιοχές υψηλού κινδύνου.
- Η ανάπτυξη δράσεων με στόχο τη δημιουργία αποτρεπτικού περιβάλλοντος ως προς τη χρήση.
- Η προώθηση καθολικών δράσεων και ιδιαίτερα αυτών που αφορούν στη χρήση νέων τεχνολογιών

5.2. Θεραπεία και Κοινωνική Επανάταξη

Σύμφωνα με τον Παγκόσμιο Οργανισμό Υγείας (WHO), ο όρος “θεραπεία” προσδιορίζει τη διαδικασία που ξεκινά όταν ένα άτομο έρχεται σε επαφή με τον επαγγελματία υγείας ή με κάποια άλλη υπηρεσία της κοινότητας, την οποία ενδέχεται να συνεχίσει μέσα από διαδοχικές εξειδικευμένες παρεμβάσεις έως ότου επιτευχθεί το ανώτατο δυνατό επίπεδο υγείας και ευημερίας του.

Στον οδηγό του ΑΣΚ (2010), η «θεραπεία ουσιοεξάρτησης» ορίζεται ως οποιοδήποτε πρόγραμμα ή παρέμβαση απευθύνεται άμεσα σε άτομα που έχουν προβλήματα με τη χρήση εξαρτησιογόνων ουσιών – παράνομων και νόμιμων (αλκοόλ, φάρμακα) – και η οποία στοχεύει στη βελτίωση της ψυχολογικής, σωματικής και κοινωνικής τους κατάστασης.

Στο Σχέδιο Δράσης 2013-2016, στόχος του τομέα της θεραπείας είναι η διασφάλιση της πρόσβασης κάθε ατόμου σε θεραπεία που να ανταποκρίνεται στις ιδιαίτερες ανάγκες του, συμπεριλαμβανομένης και της περίπτωσης ατόμων τα οποία δεν παρουσιάζουν κίνητρα να τερματίσουν τη χρήση ή τα οποία υποτροπιάζουν κατόπιν θεραπείας, καθώς και κατά τη διάρκεια του εγκλεισμού τους σε σωφρονιστικά ιδρύματα.

Στον τομέα αυτό, πρόκληση αποτελεί η γενική στροφή των ατόμων προς τις νέες συνθετικές ουσίες, η μειωμένη προσβασιμότητα μεταναστών και γυναικών χρηστών στα θεραπευτικά προγράμματα, τα υψηλά ποσοστά ανεργίας και τα χαμηλά ποσοστά εκπαίδευσης των χρηστών.

Από τα πιο πάνω το νέο Σχέδιο Δράσης περιλαμβάνει τις εξής προτεραιότητες:

- Λειτουργία στοχοθετημένων και εξειδικευμένων προγραμμάτων
- Αύξηση της προσβασιμότητας στη θεραπεία
- Ενίσχυση της αποτελεσματικότητας των θεραπευτικών προγραμμάτων και δομών και συγκράτηση στη θεραπεία
- Βελτίωση της θεραπευτικής μεταχείρισης στο σύστημα ποινικής δικαιοσύνης
- Στήριξη των ατόμων που βρίσκονται στο στάδιο της κοινωνικής επανένταξης

5.3.Μείωση της Βλάβης

Η Μείωση της Βλάβης αναγνωρίζει ως βασικό στόχο τη μείωση των κινδύνων που σχετίζονται με την κατάχρηση ουσιών, τόσο για το ίδιο το άτομο, όσο και για την κοινωνία ολόκληρη. Μέτρα, όπως εντατικοί έλεγχοι για χρήση παράνομων και νόμιμων ουσιών κατά την οδήγηση, προγράμματα ανταλλαγής συριγγών, προγράμματα υποκατάστασης κ.α. αποσκοπούν στη

μείωση των κοινωνικο-οικονομικών επιπτώσεων και των επιπτώσεων στην υγεία του ατόμου.

Σε ότι αφορά τον πυλώνα μείωσης της βλάβης, στο Σχέδιο Δράσης 2013-2016, οι προτεραιότητες καθορίζονται ως εξής:

- βελτίωση της διαθεσιμότητας και πλουραλισμού των προγραμμάτων
- αύξηση της προσβασιμότητας,
- δημιουργία ενός υποστηρικτικού περιβάλλοντος που θα διασφαλίζει την ασφάλεια και την υγεία του ατόμου.
- διαχείριση των ανησυχητικών ποσοστών συμπεριφορών υψηλού κινδύνου ανάμεσα στους μετανάστες χρήστες (ενδοφλέβια χρήση, ανταλλαγή συριγγών) καθώς και οι επιπτώσεις στην υγεία τους (μολυσματικές ασθένειες).
- μείωση των οδικών ατυχημάτων που σχετίζονται με την κατανάλωση αλκοόλ και της υπερβολικής κατανάλωσης αλκοόλ ανάμεσα στους νέους.

5.4. Ρύθμιση και Έλεγχος της Προσφοράς

Με την παρούσα Στρατηγική, όπου το πεδίο διευρύνεται πέραν από τις παράνομες ουσίες, ο πυλώνας Μείωσης της Προσφοράς μετονομάζεται σε πυλώνα Ρύθμισης και Ελέγχου της Προσφοράς, νοουμένου ότι, όσον αφορά στο αλκοόλ, δεν στοχεύουμε στη μείωση της προσφοράς του, αλλά στη ρύθμιση της κατανάλωσης, με τρόπο που να περιορίζονται οι επιβλαβείς συνέπειες.

Ο γενικός στόχος του πυλώνα της Ρύθμισης και Ελέγχου της Προσφοράς, στο πεδίο των παράνομων ουσιών, αφορά στην ανάληψη μέτρων και δράσεων με σκοπό την μείωση της προσφοράς σε σχέση με όλο το φάσμα διακίνησης, διαθεσιμότητας και αγοράς παράνομων ναρκωτικών, της εγκληματικότητας που σχετίζεται με τις παράνομες εξαρτησιογόνες ουσίες, καθώς επίσης και

στον αποτελεσματικό έλεγχο των νέων συνθετικών ψυχότροπων ουσιών που εμφανίζονται, μέσα από νομοθετικές ρυθμίσεις και άλλους μηχανισμούς.

Η νέα οπτική που προτείνει η Στρατηγική αυτή, εδράζεται στο γεγονός ότι η κατανάλωση αλκοόλ είναι μια κοινωνικά αποδεκτή συμπεριφορά, συνυφασμένη με τον τρόπο ψυχαγωγίας και διασκέδασης. Εντούτοις, η υπερβολική χρήση αλκοόλ έχει αποδειχθεί ότι οδηγεί σε σημαντικούς κινδύνους σε σχέση με την υγεία του ατόμου ή του περιβάλλοντος του. Η Εθνική Στρατηγική για την αντιμετώπιση της εξάρτησης από παράνομες ουσίες και την επιβλαβή χρήση αλκοόλ 2013-2020, αντικρίζει το θέμα αυτό, μέσα από μια σκοπιά που περιλαμβάνει για πρώτη φορά στόχους που αφορούν στην μείωση της διαθεσιμότητας και προσβασιμότητας του αλκοόλ σε ευάλωτες ομάδες (ESPAD 2012) ή ομάδες υψηλού κινδύνου, μέσα από την διασφάλιση της εφαρμογής νομοθετικών μέτρων.

Οι κύριες προκλήσεις στον τομέα της Ρύθμισης και Ελέγχου της Προσφοράς για την τετραετία 2013-2016 αφορούν στα εξής:

- Μείωση της διακίνησης των παράνομων ουσιών
- Αποτροπή της εισαγωγής παράνομων ουσιών στην Κυπριακή Δημοκρατία
- Πρόληψη της διακίνησης Πρόδρομων και Νέων Συνθετικών Ουσιών
- Πρόληψη της νομιμοποίησης των παράνομων προσόδων από την εμπορία εξαρτησιογόνων ουσιών
- Μείωση της προσβασιμότητας και διαθεσιμότητας του αλκοόλ στις ευάλωτες ομάδες

5.5. Διεθνής Συνεργασία

Ο πυλώνας της Διεθνούς Συνεργασίας ενισχύει τις προσπάθειες των κρατών αναφορικά με το συντονισμό των πολιτικών για τις εξαρτησιογόνες ουσίες, νόμιμες και παράνομες, και τις προκλήσεις που καλούνται να αντιμετωπίσουν. Οι εξωτερικές σχέσεις στον τομέα αυτό στηρίζονται στις αρχές της κοινής ευθύνης, της ισόρροπης προσέγγισης μέτρων μείωσης της ζήτησης και της προσφοράς και το σεβασμό των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και της ανθρωπίνης αξιοπρέπειας.

Ο γενικός στόχος του πυλώνα της Διεθνούς Συνεργασίας για την τετραετία 2013-2016 εστιάζει στην ενίσχυση της ενεργούς συμμετοχής της Κύπρου στο διεθνή διάλογο για τις εξαρτησιογόνες ουσίες σε όλα τα επίπεδα και στην προώθηση της διακρατικής συνεργασίας και δικτύωσης μέσα στα πλαίσια μιας ολοκληρωμένης, ισόρροπης και επιστημονικά τεκμηριωμένης πολιτικής για την αντιμετώπιση της ουσιοεξάρτησης.

Στο συγκεκριμένο πυλώνα, προωθείται η προώθηση και ανταλλαγή πληροφοριών, βέλτιστων πρακτικών και σχετικών πρωτοβουλιών σε διάφορα επίπεδα: στις διμερείς σχέσεις με άλλα κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης και τρίτες χώρες, στα πλαίσια της Ευρωπαϊκής Ένωσης και στα πλαίσια των Ηνωμένων Εθνών.

Οι προτεραιότητες του Σχεδίου Δράσης για την περίοδο 2013-2016 αφορούν:

- Στη συνέχιση και αναβάθμιση της Συνεργασίας με Οργανισμούς, θεσμούς και κράτη μέλη της ΕΕ, Διεθνείς Οργανισμούς και Τρίτες Χώρες με στόχο την από κοινού ισόρροπη αντιμετώπιση του φαινομένου.
- Στην ενεργό συμμετοχή του ΑΣΚ, ως του επίσημου εκπροσώπου της Κυπριακής Δημοκρατίας, στις συναντήσεις της Οριζόντιας Ομάδας Εργασίας του Συμβουλίου της ΕΕ για τα Ναρκωτικά.
- Στη συνέχιση της συνεργασίας με το Επιχειρησιακό Κέντρο στη Μεσόγειο (CECLAD-M) για την καταπολέμηση της διακίνησης ναρκωτικών στη Μεσόγειο.
- Στη συμμετοχή της Κύπρου σε επιχειρησιακά προγράμματα της Eurorol και σε πρωτοβουλίες σχετικές με τα ναρκωτικά της ΕΕ, του Ο.Η.Ε

(UNODC, Paris Pact Initiative), του Συμβουλίου της Ευρώπης και του Παγκόσμιου Οργανισμού Τελωνείων.

- Στην περαιτέρω συνεργασία της Κύπρου με τις γειτονικές χώρες και στην προώθηση της ισόρροπης προσέγγισης στα πλαίσια των διμερών συμφωνιών.

6. Σχέδιο Δράσης 2013-2016

Το πρώτο Σχέδιο Δράσης 2013-2016 διαμορφώθηκε έχοντας ως βάση την παρούσα κατάσταση και τις ανάγκες που προκύπτουν από αυτή, καθώς και τις δυνατότητες, σε επίπεδο οικονομικών και ανθρωπίνων πόρων, για υλοποίηση από τις υφιστάμενες υπηρεσίες.

Οι δράσεις που έχουν ενσωματωθεί σε αυτό:

- είναι επιστημονικά τεκμηριωμένες και αποτελεσματικές ως προς το κόστος τους
- στοχεύουν σε ρεαλιστικά και όσο το δυνατόν, μετρήσιμα αποτελέσματα
- έχουν καθορισμένα χρονικά περιθώρια
- είναι ευθυγραμμισμένες με την Ευρωπαϊκή Στρατηγική, ως προς τη φιλοσοφία τους
- έχουν προστιθέμενη αξία.

Επισημαίνεται ότι η παρακολούθηση του Σχεδίου Δράσης από το Αντιναρκωτικό Συμβούλιο Κύπρου, θα πραγματοποιείται μέσα από:

1. μια διαδικασία που θα βασίζεται σε Εκθέσεις Εφαρμογής και Αξιολόγησης, και η οποία θα συμπεριλαμβάνει, μεταξύ άλλων, ποσοτικούς και ποιοτικούς δείκτες για κάθε δράση.
2. Θεσμοθετημένες συνεντεύξεις με τον Συντονιστικό φορέα ετησίως
3. Παρουσίαση των πεπραγμένων και αδυναμιών σε όλα τα εμπλεκόμενα Υπουργεία ετησίως.

Το Σχέδιο Δράσης 2013-2016 θα αξιολογηθεί με το τέλος της εφαρμογής του και βάσει των αποτελεσμάτων αυτής, θα εκπονηθεί το νέο Σχέδιο Δράσης για την τετραετία 2017-2020.

Σχέδιο Δράσης 2013-2016

ΠΡΟΛΗΨΗ

Στόχος: Α. Στήριξη των ευάλωτων ομάδων ως προς την αποτροπή της χρήσης εξαρτησιογόνων ουσιών και παροχή προγραμμάτων σε περιοχές υψηλού κινδύνου⁷

Δράση	Εργαλεία Αξιολόγησης	Συντονιστικός Φορέας	Εμπλεκόμενοι φορείς
1. Συντονισμός όλων των υπηρεσιών που δραστηριοποιούνται σε σχέση με τις ευάλωτες ομάδες, με στόχο την ανάπτυξη προτάσεων, την καθιέρωση συνεργασιών και την προώθηση προγραμμάτων	Επισκόπηση της Προόδου - ΑΣΚ	ΑΣΚ	Υπουργείο Οικονομικών Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού Υπουργείο Υγείας Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων Υπουργείο Άμυνας

⁷ Ευάλωτες ομάδες θεωρούνται: παιδιά που εγκαταλείπουν το σχολείο, μαθητές/στρατιώτες σε πειραματική χρήση νόμιμων και παράνομων ουσιών, παιδιά φυλακισμένων, παιδιά ψυχικά ασθενών γονιών, παιδιά εξαρτημένων ατόμων, παιδιά που έχουν δεχθεί σεξουαλική κακοποίηση, παιδιά υπό την επιμέλεια του κράτους, παιδιά ανέργων γονιών, έγκυες γυναίκες που κάνουν χρήση αλκοόλ και κατ' επανάληψη παραβάτες σε σχέση με την οδήγηση υπό την επήρεια αλκοόλ.

			Αστυνομία Κύπρου Νομική Υπηρεσία ΜΚΟ Κυπριακός Οργανισμός Αθλητισμού Οργανισμός Νεολαίας Κύπρου Ένωση Δήμων Κύπρου Ένωση Κοινοτήτων Κύπρου Ανώτερα Εκπαιδευτικά Ιδρύματα
2. Εντοπισμός, στο σχολικό περιβάλλον, και στήριξη των μαθητών που ανήκουν στις ευάλωτες ομάδες	Έκθεση εφαρμογής του προγράμματος - Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού Έκθεση αποτελεσμάτων για ευάλωτες ομάδες παιδιών 2017- ΕΚΤΕΠΝ	Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού	Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων Υπουργείο Υγείας Οργανισμός Νεολαίας Κύπρου

			Ένωση Δήμων Κύπρου Ένωση Κοινοτήτων Κύπρου ΜΚΟ Παγκύπρια Συνομοσπονδία Ομοσπονδιών Γονέων Δημοτικής Παγκύπρια Συνομοσπονδία Ομοσπονδιών Συνδέσμων Γονέων και Κηδεμόνων Δημόσιων Σχολείων Μέσης & Τεχνικής Εκπαίδευσης Παγκύπριο Συντονιστικό Συμβούλιο Εθελοντισμού (ΠΣΣΕ)
--	--	--	--

3. Εντοπισμός και παραπομπή στις κατάλληλες υποστηρικτικές δομές, παιδιών που εγκαταλείπουν το σχολείο, παιδιών ψυχικά ασθενών γονέων και παιδιών ουσιοεξαρτημένων γονέων	Έκθεση εφαρμογής του προγράμματος - Υπουργείο Υγείας Έκθεση αποτελεσμάτων για ευάλωτες ομάδες παιδιών 2017-ΕΚΤΕΠΝ	Υπουργείο Υγείας	Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων Υπουργείο Υγείας- Οργανισμός Νεολαίας Κύπρου Κυπριακός Οργανισμός Αθλητισμού
4. Εντοπισμός, ενημέρωση και παραπομπή εγκύων γυναικών που κάνουν χρήση αλκοόλ	Έκθεση εφαρμογής της παρέμβασης - Υπουργείο Υγείας Έκθεση αποτελεσμάτων γενικού πληθυσμού (αλκοόλ) 2015-ΕΚΤΕΠΝ	Υπουργείο Υγείας	Υπουργείο Υγείας
5. Εντοπισμός, παραπομπή και παροχή συστηματικής κοινωνικής φροντίδας σε ευάλωτες ομάδες	Έκθεση εφαρμογής της παρέμβασης - Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων	Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων	Υπουργείο Υγείας Αστυνομία Κύπρου

(παιδιά εξαρτημένων στο αλκοόλ, παιδιά χρηστών, παιδιά ανέργων γονιών, αδέρφια των χρηστών και παιδιά φυλακισμένων)	Έκθεση αποτελεσμάτων για ευάλωτες ομάδες παιδιών 2017-ΕΚΤΕΠΝ		ΑΣΚ ΜΚΟ
6. Παροχή προγραμμάτων ανάπτυξης δεξιοτήτων για γονείς, σε επιλεγμένες ομάδες	Έκθεση εφαρμογής προγραμμάτων - Παγκύπρια Σχολή Γονέων	Παγκύπρια Σχολή Γονέων	Υπουργείο Υγείας Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων Ένωση Δήμων Κύπρου Ένωση Κοινοτήτων Κύπρου Ανώτερα Εκπαιδευτικά Ιδρύματα Αστυνομία Κύπρου
7. Παροχή βραχείας παρέμβασης σε νεαρά άτομα που αποτείνονται στα ΤΑΕΠ λόγω μέθης	Έκθεση εφαρμογής παρέμβασης - Υπουργείο Υγείας- Τμήμα Ιατρικών Υπηρεσιών & Δημόσιας Υγείας	Υπουργείο Υγείας	Υπουργείο Υγείας

	Νοσηλευτικές Υπηρεσίες		
8. Αύξηση της προσβασιμότητας από τις ευάλωτες ομάδες, στα προγράμματα και υποδομές του ONEK	Έκθεση εφαρμογής προγραμμάτων - ONEK	Οργανισμός Νεολαίας Κύπρου	Υπουργείο Άμυνας Αστυνομία Κύπρου Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού Υπουργείο Υγείας Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων Ένωση Δήμων Κύπρου Ένωση Κοινοτήτων Κύπρου ΜΚΟ
9. Βελτίωση προσβασιμότητας από τις ευάλωτες ομάδες, σε δραστηριότητες αθλητικής ενασχόλησης	Έκθεση εφαρμογής προγραμμάτων - Κυπριακός Οργανισμός Αθλητισμού	Κυπριακός Οργανισμός Αθλητισμού	Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικών

			Ασφαλίσεων Υπουργείο Υγείας Ένωση Δήμων Κύπρου Ένωση Κοινοτήτων Κύπρου Παγκύπρια Συνομοσπονδία Ομοσπονδιών Γονέων Δημοτικής Παγκύπρια Συνομοσπονδία Ομοσπονδιών Συνδέσμων Γονέων και Κηδεμόνων Δημόσιων Σχολείων Μέσης & Τεχνικής Εκπαίδευσης
10. Παροχή δημιουργικής απογευματινής απασχόλησης σε παιδιά που ανήκουν σε ευάλωτες ομάδες	Έκθεση εφαρμογής παρεμβάσεων - Ένωση Δήμων Κύπρου Έκθεση αποτελεσμάτων για ευάλωτες ομάδες παιδιών	Ένωση Δήμων Κύπρου	Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού Οργανισμός Νεολαίας Κύπρου ΜΚΟ

	ΕΚΤΕΠΝ		Παγκύπρια Συνομοσπονδία Ομοσπονδιών Γονέων Δημοτικής Παγκύπρια Συνομοσπονδία Ομοσπονδιών Συνδέσμων Γονέων και Κηδεμόνων Δημόσιων Σχολείων Μέσης & Τεχνικής Εκπαίδευσης Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων
11. Προώθηση της συμμετοχής ατόμων που ανήκουν στις ευάλωτες ομάδες, στο πρόγραμμα παροχής επιδοτούμενης εργασίας	Έκθεση εφαρμογής του προγράμματος - Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων - Τμήμα Εργασίας	Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων	Αστυνομία Κύπρου Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικών Υπουργείο Υγείας
12. Παροχή δημιουργικής απασχόλησης σε	Έκθεση εφαρμογής του προγράμματος - Υπουργείο Άμυνας – Διεύθυνση	Υπουργείο Άμυνας	ΑΣΚ Αστυνομία Κύπρου

φυλάκια	Υγειονομικού Β' μέρος της έρευνας του 2012 στο Στρατό- ΕΚΤΕΠΝ		ΜΚΟ Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού Κυπριακός Οργανισμός Αθλητισμού
13. Παροχή διευκολύνσεων στους κληρωτούς στρατιώτες οι οποίοι έχουν εγκαταλείψει το σχολείο, με στόχο την εκπαίδευση ή την επαγγελματική τους κατάρτιση	Έκθεση εφαρμογής του προγράμματος - Υπουργείο Άμυνας Β' μέρος της έρευνας του 2012 στο Στρατό- ΕΚΤΕΠΝ	Υπουργείο Άμυνας	Ανώτερα Εκπαιδευτικά Ιδρύματα Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού - Εσπερινά Λύκεια Κέντρο Παραγωγικότητας Κύπρου
14. Στήριξη και διεύρυνση του Ανοικτού Σχολείου σε περιοχές υψηλού κινδύνου	Έκθεση εφαρμογής του προγράμματος - Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού	Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού	Ένωση Δήμων Κύπρου

15. Στήριξη και διεύρυνση του προγράμματος κατά της πρόωρης εγκατάλειψης του σχολείου, της σχολικής αποτυχίας και της παραβατικότητας στις Ζώνες Εκπαιδευτικής Προτεραιότητας	Έκθεση εφαρμογής του προγράμματος - Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού Έκθεση αποτελεσμάτων για ευάλωτες ομάδες παιδιών 2017-ΕΚΤΕΠΝ	Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού	Ένωση Δήμων Κύπρου
--	---	-----------------------------------	--------------------

Στόχος: Β. Ανάπτυξη δράσεων με στόχο τη δημιουργία αποτρεπτικού περιβάλλοντος ως προς τη χρήση

Δράση	Δείκτης	Συντονιστικός Φορέας	Εμπλεκόμενοι φορείς
1. Βελτίωση συνθηκών σε επιλεγμένα φυλάκια της Εθνικής Φρουράς	Έκθεση εφαρμογής της δράσης - Υπουργείο Άμυνας Β' μέρος της έρευνας του 2012 στο Στρατό- ΕΚΤΕΠΝ	Υπουργείο Άμυνας	ΑΣΚ Υπουργείο Συγκοινωνιών και Έργων ΜΚΟ
2. Διενέργεια συστηματικών αιματολογικών ή ουροληπτικών ελέγχων για λόγους ασφάλειας, στην Εθνική Φρουρά	Έκθεση εφαρμογής της δράσης - ΑΣΚ Β' μέρος της έρευνας του 2012 στο Στρατό- ΕΚΤΕΠΝ	ΑΣΚ	Υπουργείο Υγείας Υπουργείο Άμυνας

3. Προώθηση των μέτρων για στήριξη της εφαρμογής της νομοθεσίας για την πλήρη απαγόρευση του καπνίσματος, στο σχολείο	Έκθεση εφαρμογής της δράσης - Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού Έκθεση Αποτελεσμάτων- ESPAD 2016- ΕΚΤΕΠΝ	Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού	
4. Προώθηση των μέτρων για στήριξη της εφαρμογής της νομοθεσίας για την πλήρη απαγόρευση του καπνίσματος, στο στρατό	Έκθεση εφαρμογής της δράσης - Υπουργείο Άμυνας	Υπουργείο Άμυνας	
5. Προώθηση των μέτρων για στήριξη της εφαρμογής των περιορισμών όσον αφορά στην έκθεση των νέων, στη διαφήμιση του αλκοόλ	Έκθεση εφαρμογής της δράσης - ΑΣΚ Έρευνα στο γενικό πληθυσμό 2015 - ΕΚΤΕΠΝ	ΑΣΚ Αρχή Ραδιοτηλεόρασης Κύπρου	Υπουργείο Εσωτερικών Φορέας Ελέγχου Διαφήμισης Σύνδεσμος Ζυθοποιών Κύπρου

			Σύνδεσμος Οινοποιείων Κύπρου Σύνδεσμος Εισαγωγέων και Διανομέων Αλκοολούχων ποτών Κύπρου
--	--	--	--

Στόχος: Γ. Προώθηση καθολικών δράσεων που να στηρίζουν α) τις ευάλωτες ομάδες και β) τη δημιουργία αποτρεπτικού περιβάλλοντος ως προς τη χρήση

Δράση	Δείκτης	Συντονιστικός Φορέας	Εμπλεκόμενοι φορείς
1. Προώθηση διαδικτυακών υπηρεσιών με στόχο την παροχή ενημέρωσης, στήριξης και παραπομπής σε ενδεδειγμένες υπηρεσίες	Έκθεση εφαρμογής της δράσης - Οργανισμός Νεολαίας Κύπρου	Οργανισμός Νεολαίας Κύπρου	ΑΣΚ Ανώτερα Εκπαιδευτικά Ιδρύματα ΜΚΟ

2. Διάχυση ενημέρωσης στους νέους σχετικά με τους κινδύνους υπερβολικής κατανάλωσης αλκοόλ και κατανάλωσης ενεργειακών αλκοολούχων ποτών	Έκθεση εφαρμογής της δράσης - ΑΣΚ Έρευνα γενικού πληθυσμού 2015- ΕΚΤΕΠΝ	ΑΣΚ	Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού
3. Εκπαίδευση επαγγελματιών	Έκθεση εφαρμογής των δράσεων - ΑΣΚ	ΑΣΚ	Ανώτερα Εκπαιδευτικά Ιδρύματα και Εξειδικευμένα Ινστιτούτα Οργανισμός Νεολαίας Κύπρου ΜΚΟ Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού Υπουργείο Άμυνας Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων Υπουργείο Υγείας

			Επαγγελματικές Οργανώσεις Αστυνομία Κύπρου
4. Στήριξη του νέου αναλυτικού προγράμματος «Αγωγής Υγείας» του Υπουργείου Παιδείας και Πολιτισμού, με έμφαση στην πρόληψη των εξαρτησιογόνων ουσιών	Έκθεση εφαρμογής της δράσης - Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού	Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού	ΑΣΚ ΜΚΟ Ανώτερα Εκπαιδευτικά Ιδρύματα
5. Διάδοση βέλτιστων πρακτικών που αφορούν στην πρόληψη	Έκθεση εφαρμογής της δράσης - ΑΣΚ	ΑΣΚ	Ανώτερα Εκπαιδευτικά Ιδρύματα και Εξειδικευμένα Ινστιτούτα Οργανισμός Νεολαίας Κύπρου ΜΚΟ Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού Υπουργείο Άμυνας

			Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων Υπουργείο Υγείας Επαγγελματικές Οργανώσεις Αστυνομία Κύπρου Ένωση Δήμων Ένωση Κοινοτήτων Κύπρου
6. Ενσωμάτωση θεμάτων σχετικών με την προαγωγή υγείας και την ουσιοεξάρτηση, στα προγράμματα σπουδών των επαγγελματιών υγείας, των επαγγελματιών κοινωνικής ευημερίας και των εκπαιδευτικών	Έκθεση εφαρμογής της δράσης - ΑΣΚ	ΑΣΚ	Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού Αστυνομία Κύπρου Υπουργείο Υγείας Ανώτερα Εκπαιδευτικά Ιδρύματα Επαγγελματικές Οργανώσεις

ΘΕΡΑΠΕΙΑ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΠΑΝΕΝΤΑΞΗ

Στόχος: Α. Λειτουργία στοχοθετημένων και εξειδικευμένων προγραμμάτων

Δράση	Δείκτες	Συντονιστικός Φορέας	Εμπλεκόμενοι Φορείς
1. Λειτουργία παρεμβάσεων προσαρμοσμένων στις ανάγκες των μεταναστών	Έκθεση εφαρμογής παρεμβάσεων - ΑΣΚ Έκθεση Αποτελεσμάτων- Δείκτης Αίτησης Θεραπείας, Δείκτης Επικράτησης Μολυσματικών Ασθενειών, Δείκτης Θανάτων, Έρευνα για τους μετανάστες 2016 - ΕΚΤΕΠΝ	ΑΣΚ	Υπουργείο Υγείας ΜΚΟ
2. Λειτουργία παρεμβάσεων προσαρμοσμένων στις ανάγκες των γυναικών	Έκθεση εφαρμογής παρεμβάσεων - ΑΣΚ Έκθεση Αποτελεσμάτων- Δείκτης Αίτησης Θεραπείας, Δείκτης Επικράτησης Μολυσματικών Ασθενειών, Δείκτης Θανάτων -	ΑΣΚ	Υπουργείο Υγείας ΜΚΟ

	ΕΚΤΕΠΝ		
3. Εφαρμογή ηλεκτρονικού προγράμματος συμβουλευτικής για άτομα που βρίσκονται στη χρήση και τις οικογένειες τους	Έκθεση εφαρμογής προγράμματος - ΑΣΚ	ΑΣΚ	Υπουργείο Υγείας ΜΚΟ
4. Λειτουργία εξειδικευμένων παρεμβάσεων στις δομές τοξικοεξάρτησης, για άτομα με διπλή διάγνωση	Έκθεση εφαρμογής παρεμβάσεων - ΑΣΚ	ΑΣΚ	Υπουργείο Υγείας ΜΚΟ

Στόχος: Β. Αύξηση της προσβασιμότητας στη θεραπεία

Δράση	Δείκτες	Συντονιστικός Φορέας	Εμπλεκόμενοι Φορείς
1. Συμπερίληψη υπηρεσιών άμεσης πρόσβασης στις θεραπευτικές δομές	Έκθεση εφαρμογής παρεμβάσεων - ΑΣΚ	ΑΣΚ	Υπουργείο Υγείας ΜΚΟ
2. Επέκταση του	Έκθεση εφαρμογής δράσης -	ΑΣΚ	Αστυνομία

πρωτοκόλλου συνεργασίας για παραπομπή νεαρών χρηστών που έχουν συλληφθεί, σε θεραπευτικά κέντρα του μη κυβερνητικού τομέα	ΑΣΚ Έκθεση Διευρυμένου Πρωτοκόλλου- ΕΚΤΕΠΝ		Υπουργείο Υγείας ΜΚΟ
3. Εφαρμογή του πρωτοκόλλου παραπομπής στρατιωτών στις δομές τοξικοεξάρτησης	Έκθεση εφαρμογής δράσης - Υπουργείο Άμυνας Β' μέρος της έρευνας του 2012 στο Στρατό- ΕΚΤΕΠΝ	Υπουργείο Άμυνας	Υπουργείο Υγείας ΜΚΟ
4. Λειτουργία εντατικού ημερήσιου προγράμματος ενηλίκων σε όλες τις επαρχίες, με προτεραιότητα τη Λεμεσό	Έκθεση εφαρμογής προγραμμάτων - ΑΣΚ Έκθεση Αποτελεσμάτων- Δείκτης Αίτησης Θεραπείας, Δείκτης Επικράτησης Μολυσματικών Ασθενειών, Δείκτης Θανάτων - ΕΚΤΕΠΝ	ΑΣΚ	Υπουργείο Υγείας ΜΚΟ
5. Προώθηση ευέλικτου ωραρίου λειτουργίας των θεραπευτικών δομών	Έκθεση εφαρμογής δράσης - Υπουργείο Υγείας	Υπουργείο Υγείας	Υπουργείο Οικονομικών Μεικτή Επιτροπή Προσωπικού

6. Προώθηση των τροποποιήσεων του «Περί Περίθαλψης και Μεταχείρισης Τοξικομανών Νόμου»	Ψήφιση Νομοθεσίας	Υπουργείο Υγείας	ΑΣΚ
7. Διασφάλιση της επάρκειας των θεραπευτικών δομών που μπορούν να ανταποκριθούν στις ανάγκες του «Περί Περίθαλψης και Μεταχείρισης Τοξικομανών Νόμου»	Έκθεση εφαρμογής τροποποιημένης νομοθεσίας- ΑΣΚ	ΑΣΚ	Υπουργείο Υγείας ΜΚΟ
8. Κάλυψη Οδοιπορικών για τα άτομα που αποτείνονται για θεραπεία και τις οικογένειες τους	Έκθεση εφαρμογής δράσης- ΑΣΚ	ΑΣΚ	Υπουργείο Συγκοινωνιών και Έργων ΜΚΟ

Στόχος: Γ. Ενίσχυση της αποτελεσματικότητας των θεραπευτικών προγραμμάτων και δομών και συγκράτηση στη θεραπεία

Δράση	Δείκτες	Συντονιστικός Φορέας	Εμπλεκόμενοι Φορείς
1. Στελέχωση των δομών με Λειτουργούς Τοξικοεξάρτησης	Έκθεση εφαρμογής δράσης - Υπουργείο Υγείας	Υπουργείο Υγείας	Υπουργείο Υγείας
2. Διαμόρφωση μηχανισμού αδειοδότησης γιατρών για παροχή θεραπείας με φαρμακευτική αγωγή	Έκθεση εφαρμογής δράσης - ΑΣΚ	ΑΣΚ	Παγκύπριος Ιατρικός Σύλλογος Υπουργείο Υγείας ΜΚΟ
3. Εφαρμογή και λειτουργία του ενιαίου συστήματος διαχείρισης της θεραπευτικής πορείας των ατόμων που αποτείνονται για	Έκθεση εφαρμογής συστήματος - ΑΣΚ	ΑΣΚ	Υπουργείο Υγείας ΜΚΟ

θεραπεία			
4. Θεσμοθέτηση της επιστημονικής εποπτείας και της εξωτερικής αξιολόγησης των δομών τοξικοεξάρτησης	Έκθεση εφαρμογής δράσης - ΑΣΚ	ΑΣΚ	Υπουργείο Υγείας ΜΚΟ
5. Αναβάθμιση των κτιριακών εγκαταστάσεων και της υποδομής των θεραπευτικών προγραμμάτων	Έκθεση εφαρμογής δράσης - ΑΣΚ	ΑΣΚ	Υπουργείο Υγείας ΜΚΟ
6. Θεσμοθέτηση διαδικασίας υποβολής παραπόνων από τα άτομα που βρίσκονται σε θεραπεία	Έκθεση εφαρμογής δράσης - ΑΣΚ	ΑΣΚ	Υπουργείο Υγείας ΜΚΟ
7. Βελτίωση του μηχανισμού συνεργασίας μεταξύ των θεραπευτικών δομών για σκοπούς διασφάλισης του θεραπευτικού συνεχούς	Έκθεση εφαρμογής δράσης	Υπουργείο Υγείας	Υπουργείο Υγείας ΜΚΟ

Στόχος: Δ. Βελτίωση της θεραπευτικής μεταχείρισης στο σύστημα ποινικής δικαιοσύνης

Δράση	Δείκτες	Συντονιστικός Φορέας	Εμπλεκόμενοι Φορείς
1. Ενίσχυση της Λειτουργίας του θεραπευτικού προγράμματος εντός των φυλακών για χρήστες νόμιμων και παράνομων ουσιών	Έκθεση εφαρμογής προγράμματος - Υπουργείο Υγείας – Υπηρεσίες Ψυχικής Υγείας Και Υπουργείο Δικαιοσύνης και Δημόσιας Τάξης – Τμήμα Φυλακών Έκθεση Αποτελεσμάτων- Δείκτης Αίτησης Θεραπείας, Δείκτης Επικράτησης Μολυσματικών Ασθενειών - ΕΚΤΕΠΝ	Υπουργείο Υγείας	Υπουργείο Δικαιοσύνης και Δημόσιας Τάξης ΜΚΟ

2. Εισαγωγή προγράμματος διαχείρισης φαρμακευτικών σκευασμάτων και φαρμακευτικής υποστήριξης στις Φυλακές, με βάση τις καλές πρακτικές	Έκθεση εφαρμογής προγράμματος - Υπουργείο Υγείας – Υπηρεσίες Ψυχικής Υγείας	Υπουργείο Υγείας	Υπουργείο Δικαιοσύνης και Δημόσιας Τάξης Υπουργείο Υγείας
--	---	------------------	--

Στόχος: Ε. Στήριξη των ατόμων που βρίσκονται στο στάδιο της κοινωνικής επανένταξης

Δράση	Δείκτες	Συντονιστικός Φορέας	Εμπλεκόμενοι Φορείς
1. Ανάπτυξη συνεταιριστικών δράσεων με στόχο την οικονομική στήριξη, την κατάρτιση και την εργασιακή αποκατάσταση	Έκθεση εφαρμογής δράσης - ΑΣΚ Έκθεση Αποτελεσμάτων- Δείκτης Κοινωνικού Αποκλεισμού- ΕΚΤΕΠΝ	ΑΣΚ	Υπουργείο Υγείας Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων ΜΚΟ Κυπριακό Εμπορικό και Βιομηχανικό Επιμελητήριο Ομοσπονδία Εργοδοτών και Βιομηχάνων

			Συνδικαλιστικές Οργανώσεις Αρχή Ανάπτυξης Ανθρώπινου Δυναμικού Κέντρο Παραγωγικότητας Κύπρου
2. Εφαρμογή του Σχεδίου Παροχής Οικονομικής Βοήθειας για Επανάταξη Ατόμων με Ιστορικό Εξάρτησης	Έκθεση εφαρμογής Σχεδίου - ΑΣΚ Έκθεση Αποτελεσμάτων-Δείκτης Κοινωνικού Αποκλεισμού-ΕΚΤΕΠΝ	ΑΣΚ	Υπουργείο Υγείας ΜΚΟ
3. Σύνδεση των αποφυλακισθέντων που ολοκλήρωσαν το πρόγραμμα απεξάρτησης των Φυλακών, με τις Υπηρεσίες Κοινωνικής Επανάταξης και Επαγγελματικής Αποκατάστασης	Έκθεση εφαρμογής δράσης - ΑΣΚ Έκθεση Αποτελεσμάτων-Δείκτης Κοινωνικού Αποκλεισμού-ΕΚΤΕΠΝ	ΑΣΚ	Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων Υπουργείο Δικαιοσύνης και Δημόσιας Τάξης Υπουργείο Υγείας

--	--	--	--

ΜΕΙΩΣΗ ΤΗΣ ΒΛΑΒΗΣ

Στόχος: Α. Διασφάλιση της εφαρμογής πρακτικών μείωσης της βλάβης εντός του συστήματος υγείας

Δράση	Δείκτες	Συντονιστικός Φορέας	Εμπλεκόμενοι Φορείς
1. Εφαρμογή σύντομων παρεμβάσεων στα ΤΑΕΠ για την αντιμετώπιση της λήψης υπερβολικής δόσης	Έκθεση εφαρμογής παρεμβάσεων- Υπουργείο Υγείας – Ιατρικές Υπηρεσίες και Υπηρεσίες Δημόσιας Υγείας Νοσηλευτικές Υπηρεσίες Έκθεση Αποτελεσμάτων- Έρευνα στα ΤΑΕΠ ΕΚΤΕΠΝ	Υπουργείο Υγείας	Υπουργείο Υγείας
2. Εφαρμογή συνεχούς εκπαίδευσης για το προσωπικό των ΤΑΕΠ	Έκθεση εφαρμογής δράσης - Υπουργείο Υγείας – Ιατρικές Υπηρεσίες και Υπηρεσίες Δημόσιας Υγείας	Υπουργείο Υγείας	

Στόχος: Β. Προώθηση της ασφαλούς νυχτερινής διασκέδασης

Δράση	Δείκτες	Συντονιστικός Φορέας	Εμπλεκόμενοι Φορείς
1. Παροχή πληροφοριών και ενημερωτικού υλικού για τις παράνομες και νόμιμες ουσίες, από εκπαιδευμένα στελέχη σε χώρους διασκέδασης	Έκθεση εφαρμογής παρέμβασης - Οργανισμός Νεολαίας Κύπρου Έκθεση Αποτελεσμάτων- Έρευνα γενικού πληθυσμού, Δείκτης (αυτοκινητιστικά δυστυχήματα, αλκοόλ) ΕΚΤΕΠΝ	Οργανισμός Νεολαίας Κύπρου	ΜΚΟ
2. Εφαρμογή παρέμβασης «δουλειάς στο δρόμο» σε νυχτερινούς χώρους διασκέδασης	Έκθεση εφαρμογής παρέμβασης- ΟΝΕΚ Έκθεση Αποτελεσμάτων- Έρευνα γενικού πληθυσμού, Δείκτης (αυτοκινητιστικά δυστυχήματα, αλκοόλ) ΕΚΤΕΠΝ	Οργανισμός Νεολαίας Κύπρου	ΜΚΟ

Στόχος: Γ. Ενίσχυση των πρακτικών Μείωσης της Βλάβης εντός του θεραπευτικού συνεχούς

Δράση	Δείκτες	Συντονιστικός Φορέας	Εμπλεκόμενοι Φορείς
1. Διασφάλιση πλουραλισμού θεραπευτικών και φαρμακευτικών επιλογών σε σχέση με τη θεραπεία υποκατάστασης	Έκθεση εφαρμογής δράσης - Υπουργείο Υγείας Έκθεση Αποτελεσμάτων- Δείκτης Αίτησης Θεραπείας, Δείκτης Επικράτησης Μολυσματικών Ασθενειών, Δείκτης Θανάτων - ΕΚΤΕΠΝ	Υπουργείο Υγείας	ΜΚΟ
2. Επέκταση των προγραμμάτων φαρμακευτικής υποστήριξης σε άλλες πόλεις	Έκθεση εφαρμογής προγραμμάτων - ΑΣΚ Έκθεση Αποτελεσμάτων- Δείκτης Αίτησης	ΑΣΚ	Υπουργείο Υγείας ΜΚΟ

	Θεραπείας, Δείκτης Επικράτησης Μολυσματικών Ασθενειών, Δείκτης Θανάτων - ΕΚΤΕΠΝ		
3. Εφαρμογή προγράμματος δουλειάς στον δρόμο με στόχο τον εντοπισμό κρυμμένων πληθυσμών	Έκθεση εφαρμογής προγράμματος - ΑΣΚ Έκθεση Αποτελεσμάτων- Δείκτης Αίτησης Θεραπείας, Δείκτης Επικράτησης Μολυσματικών Ασθενειών, Δείκτης Θανάτων - ΕΚΤΕΠΝ	ΑΣΚ	Υπουργείο Υγείας ΜΚΟ
4. Παροχή υπηρεσιών χορήγησης προφυλακτικών, συριγγών και ενημέρωσης για την ασφαλή χρήση, σε	Έκθεση εφαρμογής παρεμβάσεων - ΑΣΚ Έκθεση Αποτελεσμάτων- Δείκτης Αίτησης	ΑΣΚ	Υπουργείο Υγείας Παγκύπριος Φαρμακευτικός Σύλλογος

παγκύπρια βάση	Θεραπείας, Δείκτης Επικράτησης Μολυσματικών Ασθενειών, Δείκτης Θανάτων - ΕΚΤΕΠΝ		ΜΚΟ
5. Λειτουργία Προγράμματος Άμεσης Πρόσβασης για τους μετανάστες ουσιοεξαρτημένους	Έκθεση εφαρμογής προγράμματος - ΑΣΚ Έκθεση Αποτελεσμάτων- Δείκτης Αίτησης Θεραπείας, Δείκτης Επικράτησης Μολυσματικών Ασθενειών, Δείκτης Θανάτων, Έρευνα για Μετανάστες 2016- ΕΚΤΕΠΝ	ΑΣΚ	ΜΚΟ

Στόχος: Δ. Μείωση περιστατικών οδήγησης υπό την επήρεια αλκοόλ και παράνομων ουσιών

Δράση	Δείκτες	Συντονιστικός φορέας	Εμπλεκόμενοι φορείς
1. Εφαρμογή συχνών και συστηματικών ελέγχων αλκοτέστ	Έκθεση εφαρμογής δράσης- Αστυνομία Έκθεση Αποτελεσμάτων- Δείκτης Θανάτων, Δείκτης Παραβατικότητας που σχετίζεται με το αλκοόλ- ΕΚΤΕΠΝ	Αστυνομία Κύπρου	Υπουργείο Υγείας
2. Προώθηση τροποποιητικής νομοθεσίας σε σχέση με τη μείωση ορίου συγκέντρωσης	Ψήφιση Νομοθεσίας	ΑΣΚ	Υπουργείο Συγκοινωνιών και Έργων Νομική Υπηρεσία

αλκοόλης στο αίμα και στην εκπνοή ⁸			Αστυνομία Κύπρου
3. Προώθηση τροποποιητικής νομοθεσίας με στόχο την αναστολή της άδειας οδήγησης για τους συστηματικούς παραβάτες	Ψήφιση Νομοθεσίας	ΑΣΚ	Υπουργείο Συγκοινωνιών και Έργων Αστυνομία Κύπρου Νομική Υπηρεσία
4. Εισαγωγή της νομοθεσίας για εφαρμογή του Νάρκοτεστ	Έκθεση εφαρμογής νομοθεσίας- Αστυνομία Κύπρου – Τμήμα Τροχαίας Β' Έκθεση Αποτελεσμάτων- Δείκτης Θανάτων (αυτοκινητιστικά δυστυχήματα, αλκοόλ)- ΕΚΤΕΠΝ	Αστυνομία Κύπρου	Υπουργείο Υγείας

⁸ Μείωση ορίου συγκέντρωσης αλκοόλης στο αίμα από 50mg/100ml στα 20mg/100ml και στην εκπνοή από 22mg/100ml στα 9mg/100ml για τις ακόλουθες κατηγορίες οδηγών: Αρχάριοι μέχρι 3 χρόνια από την απόκτηση άδειας και μαθητευόμενοι, οδηγοί φορτηγών, οδηγοί λεωφορείων, οδηγοί ταξί, οδηγοί οχημάτων που μεταφέρουν επικίνδυνα φορτία, οδηγοί μοτοσυκλέτας και μοτοποδηλάτου

ΠΥΛΩΝΑΣ ΡΥΘΜΙΣΗΣ ΚΑΙ ΕΛΕΓΧΟΥ ΤΗΣ ΠΡΟΣΦΟΡΑΣ

Στόχος: Α. Μείωση της διακίνησης των παράνομων ουσιών εξάρτησης

Δράση	Δείκτες	Συντονιστικός Φορέας	Εμπλεκόμενοι Φορείς
1. Σύλληψη των παραγωγών, των διακινητών και των εμπόρων και κατάσχεση παράνομων ουσιών εξάρτησης	Έκθεση Αποτελεσμάτων- Δείκτες Συλλήψεις, Κατασχέσεις, Αριθμός Υποθέσεων, Εμπλεκόμενα Άτομα- ΕΚΤΕΠΝ	Αστυνομία Κύπρου	Υπουργείο Υγείας
2. Διετής χαρτογράφηση των σημείων διανομής των παράνομων ουσιών εξάρτησης και αποτροπή της διακίνησης μικροποσοτήτων	Έκθεση εφαρμογής δράσης- Αστυνομία Κύπρου – Υ.ΚΑ.Ν Έκθεση Αποτελεσμάτων- Δείκτες Συλλήψεις, Κατασχέσεις, Αριθμός Υποθέσεων, Εμπλεκόμενα Άτομα- ΕΚΤΕΠΝ	Αστυνομία Κύπρου	

Στόχος: Β. Αποτροπή της εισαγωγής παράνομων ουσιών εξάρτησης στην Κυπριακή Δημοκρατία

Δράση	Δείκτες	Συντονιστικός Φορέας	Εμπλεκόμενοι Φορείς
1. Αποτροπή της διακίνησης παράνομων ουσιών εξάρτησης μέσω των νόμιμων εισόδων της Κυπριακής Δημοκρατίας βάσει Μνημονίου Συνεργασίας μεταξύ Αστυνομίας και Τμήματος Τελωνείων	Έκθεση εφαρμογής της Δράσης- Αστυνομία Κύπρου - ΥΚΑΝ Έκθεση Αποτελεσμάτων- Δείκτες Συλλήψεις, Κατασχέσεις, Αριθμός Υποθέσεων, Εμπλεκόμενα Άτομα- ΕΚΤΕΠΝ	Αστυνομία Κύπρου Υπουργείο Οικονομικών	

2. Διενέργεια στοχευόμενων ερευνών σε πτήσεις υψηλού κινδύνου	Έκθεση εφαρμογής της Δράσης- Αστυνομία Κύπρου - ΥΚΑΝ	Αστυνομία Κύπρου	Υπουργείο Οικονομικών
3. Διενέργεια στοχευόμενων ερευνών σε ύποπτα άτομα (passenger profile)	Έκθεση εφαρμογής της Δράσης- Αστυνομία Κύπρου - ΥΚΑΝ	Αστυνομία Κύπρου	Υπουργείο Οικονομικών
4. Αναβάθμιση της αποτελεσματικότητας των Υποκλιμακίων Αεροδρομίων Λάρνακας και Πάφου και του	Έκθεση εφαρμογής της Δράσης- Αστυνομία Κύπρου - ΥΚΑΝ	Αστυνομία Κύπρου	

Λιμανιού Λεμεσού			
5. Ανάπτυξη συνεργασίας των αρμοδίων φορέων με στόχο την αποτελεσματική επιτήρηση των μαρίνων	Έκθεση εφαρμογής της Δράσης- Αστυνομία Κύπρου – Λιμενική και Ναυτική Αστυνομία	Αστυνομία Κύπρου	Αστυνομία Κύπρου Υπουργείο Οικονομικών
6. Συνεργασία μεταξύ των ταχυδρομικών υπηρεσιών, των ιδιωτικών εταιριών μεταφορών και των αρχών επιβολής του νόμου με στόχο την αποτροπή της εισαγωγής παράνομων	Έκθεση εφαρμογής της Δράσης- ΥΚΑΝ Έκθεση Αποτελεσμάτων- Δείκτες Συλλήψεις, Κατασχέσεις, Αριθμός Υποθέσεων, Εμπλεκόμενα Άτομα-	Αστυνομία Κύπρου	Υπουργείο Οικονομικών

ουσιών εξάρτησης	ΕΚΤΕΠΝ		
7. Συνέχιση και αναβάθμιση του επιλεκτικού ελέγχου με στόχο την πρόληψη της διακίνησης παράνομων ουσιών εξάρτησης μέσω των σημείων διέλευσης, από τις περιοχές που δεν ελέγχονται από την ΚΔ, στις υπό των έλεγχο της περιοχές	Έκθεση εφαρμογής της Δράσης- Αστυνομία Κύπρου - ΥΚΑΝ Έκθεση Αποτελεσμάτων- Δείκτες Συλλήψεις, Κατασχέσεις, Αριθμός Υποθέσεων, Εμπλεκόμενα Άτομα- ΕΚΤΕΠΝ	Υπουργείο Οικονομικών	Αστυνομία Κύπρου
8. Προώθηση του νομοσχεδίου για	Ψήφιση Νομοθεσίας	Υπουργείο Δικαιοσύνης και Δημόσιας Τάξης	Αστυνομία Κύπρου

τροποποίηση του Περί Προστασίας του Απορρήτου της Επικοινωνίας (Παρακολούθηση Συνδιαλέξεων) Νόμου 92 (i/1996)			
---	--	--	--

Στόχος: Γ. Επιμόρφωση των μελών των αρχών επιβολής του νόμου

Δράση	Δείκτες	Συντονιστικός Φορέας	Εμπλεκόμενοι Φορείς
1. Σχεδιασμός και υλοποίηση εκπαιδευτικών προγραμμάτων	Έκθεση εφαρμογής της Δράσης- Αστυνομία Κύπρου – Αστυνομική Ακαδημία	Αστυνομία Κύπρου	Αστυνομία Κύπρου Υπουργείο Υγείας Υπουργείο Οικονομικών

2. Συνεχής εκπαίδευση σε θέματα νέων ψυχότροπων συνθετικών ουσιών	Έκθεση εφαρμογής της Δράσης- Υπουργείο Υγείας – Γενικό Χημείο του Κράτους	Υπουργείο Υγείας	Υπουργείο Οικονομικών Υπουργείο Υγείας Αστυνομία Κύπρου

Στόχος: Δ. Πρόληψη της διαθεσιμότητας και της διακίνησης Πρόδρομων και Νέων Συνθετικών Ουσιών

Δράση	Δείκτες	Συντονιστικός Φορέας	Εμπλεκόμενοι Φορείς
1. Συνέχιση της λειτουργίας της Διαθεματικής Επιτροπής για σκοπούς έγκαιρου και αποτελεσματικού μηχανισμού σε σχέση με τις νέες ψυχότροπες ουσίες	Έκθεση πρακτικών των συναντήσεων- ΑΣΚ	ΑΣΚ	Υπουργείο Υγείας Νομική Υπηρεσία Υπουργείο Οικονομικών Αστυνομία Κύπρου ΕΚΤΕΠΝ
2. Συμμετοχή στην Επιτροπή Προδρόμων Ουσιών της ΕΕ	Έκθεση εφαρμογής της Δράσης- Υπουργείο Υγείας –Φαρμακευτικές Υπηρεσίες	Υπουργείο Υγείας	Υπουργείο Οικονομικών Υπουργείο Υγείας Αστυνομία Κύπρου

3 . Υποβολή Εκθέσεων προς τα Ηνωμένα Έθνη σε σχέση με την παρακολούθηση της Εφαρμογής της Συνθήκης του 1988	Έκθεση εφαρμογής της Δράσης- Υπουργείο Υγείας –Φαρμακευτικές Υπηρεσίες	Υπουργείο Υγείας	Υπουργείο Οικονομικών Υπουργείο Υγείας

Στόχος: Ε. Πρόληψη της νομιμοποίησης των προσόδων από την εμπορία παράνομων ουσιών εξάρτησης

Δράση	Δείκτες	Συντονιστικός Φορέας	Εμπλεκόμενοι Φορείς
1. Διερεύνηση της οικονομικής πτυχής υποθέσεων κατοχής και διακίνησης παράνομων ουσιών εξάρτησης για εντοπισμό των εσόδων	Έκθεση οικονομικής πτυχής- ΜΟΚΑΣ Έρευνα Κοινωνικού Κόστους- ΕΚΤΕΠΝ	Νομική Υπηρεσία	Αστυνομία Κύπρου
2. Διερεύνηση περιουσιακών στοιχείων υπόπτων και ανταλλαγή πληροφοριών σχετικά με τη μεθοδολογία και τις επιχειρησιακές	Έκθεση διερεύνησης- ΜΟΚΑΣ Έρευνα Κοινωνικού Κόστους- ΕΚΤΕΠΝ	Νομική Υπηρεσία	Αστυνομία Κύπρου

προσεγγίσεις			
3. Ανάλυση πληροφοριών σχετικά με αναφορές για υποψίες ξεπλύματος βρώμικου χρήματος	Έκθεση ανάλυσης πληροφοριών- ΜΟΚΑΣ Έρευνα Κοινωνικού Κόστους- ΕΚΤΕΠΝ	Νομική Υπηρεσία	
4. Εφαρμογή των προληπτικών μέτρων για την καταπολέμηση του ξεπλύματος βρώμικου χρήματος	Έκθεση εφαρμογής δράσης- ΜΟΚΑΣ Έρευνα Κοινωνικού Κόστους- ΕΚΤΕΠΝ 5	Νομική Υπηρεσία	

Στόχος: ΣΤ. Έλεγχος της διαθεσιμότητας των νόμιμων ουσιών εξάρτησης

Δράση	Δείκτης	Συντονιστικός Φορέας	Εμπλεκόμενοι Φορείς
1. Αναθεώρηση του περί «Πώλησης Οινοπνευματωδών Ποτών» Νόμου (Κεφ. 144)	Ψήφιση Νομοσχεδίου	ΑΣΚ	Υπουργείο Εσωτερικών Επαρχιακές Διοικήσεις Ένωση Δήμων Κύπρου Ένωση Κοινοτήτων Κύπρου Υπουργείο Υγείας Υπουργείο Οικονομικών Αστυνομία Κύπρου Κυπριακός Οργανισμός Τουρισμού Συμβούλιο Αμπελοοινικών

			Προϊόντων (ΣΑΠ) Νομική Υπηρεσία
2. Προώθηση μέτρων για πιο αυστηρή εφαρμογή της νομοθεσίας για την πώληση ή την προμήθεια αλκοόλ σε άτομα κάτω των 17 ετών	Έκθεση εφαρμογής δράσης-Υπουργείο Εσωτερικών ESPAD, Έρευνα γενικού πληθυσμού - ΕΚΤΕΠΝ	Υπουργείο Εσωτερικών και Αστυνομία Κύπρου	Ένωση Δήμων Κύπρου Ένωση Κοινοτήτων Κύπρου Κυπριακός Σύνδεσμος Bartenders
3. Διενέργεια συστηματικού ελέγχου στα περίπτερα κοντά στα Λύκεια και τις Τεχνικές Σχολές παγκύπρια	Έκθεση εφαρμογής δράσης-Αστυνομία Κύπρου – Ουλαμός Προλήψεως Εγκλημάτων	Αστυνομία Κύπρου	
4. Παρακολούθηση του	Έκθεση εφαρμογής δράσης-Υπουργείο Οικονομικών – Τμήμα Τελωνείων	Υπουργείο Οικονομικών	Συμβούλιο Αμπελοοινικών Προϊόντων (ΣΑΠ)

συστήματος χορήγησης αδειών για τη ρύθμιση της παραγωγής αλκοολούχων ποτών			
---	--	--	--

Στόχος: Θ. Μείωση της κατανάλωσης από ανήλικους και αποτροπή της υπερβολικής κατανάλωσης αλκοόλ μέσα από πολιτικές τιμολόγησης

Δράση	Δείκτης	Συντονιστικός Φορέας	Εμπλεκόμενοι Φορείς
1. Εφαρμογή του φορολογικού συστήματος για το αλκοόλ όπου η φορολογία είναι σε αναλογία με την περιεκτικότητα του	Έκθεση εφαρμογής δράσης- Υπουργείο Οικονομικών – Τμήμα Τελωνείων	Υπουργείο Οικονομικών	

αλκοόλ ή βάσει τύπου ποτού			
2. Εφαρμογή του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 866/2004 του Συμβουλίου της Ευρώπης	Έκθεση εφαρμογής δράσης- Υπουργείο Οικονομικών – Τμήμα Τελωνείων	Υπουργείο Οικονομικών	

ΠΥΛΩΝΑΣ ΔΙΕΘΝΩΝ ΣΧΕΣΕΩΝ

Στόχος: Α. Συνεργασία με Οργανισμούς της ΕΕ, Διεθνείς Οργανισμούς και Τρίτες Χώρες στον τομέα των ουσιών εξάρτησης

Δράση	Δείκτες	Συντονιστικός Φορέας	Εμπλεκόμενοι Φορείς
1. Συμμετοχή στο Επιχειρησιακό Κέντρο	Έκθεση εφαρμογής δράσης- Αστυνομία	Αστυνομία Κύπρου	

στη Μεσόγειο (CECLAD-M) για την καταπολέμηση της διακίνησης παράνομων ουσιών εξάρτησης στη Μεσόγειο	Κύπρου – Υ.ΚΑ.Ν		
2. Συμμετοχή της Κύπρου σε επιχειρησιακά προγράμματα της Europol	Έκθεση εφαρμογής δράσης- Αστυνομία Κύπρου – Υ.ΚΑ.Ν	Αστυνομία Κύπρου	
3. Συμμετοχή της Κύπρου σε επιχειρήσεις της ΕΕ για τις παράνομες ουσίες εξάρτησης, σε επίπεδο τελωνειακής συνεργασίας	Έκθεση εφαρμογής δράσης- Υπουργείο Οικονομικών – Τμήμα Τελωνείων	Υπουργείο Οικονομικών	Αστυνομία Κύπρου Υπουργείο Υγείας
4. Συμμετοχή σε πρωτοβουλίες σχετικές με τις παράνομες ουσίες εξάρτησης της ΕΕ, του	Έκθεση πρακτικών- ΑΣΚ	ΑΣΚ	Υπουργείο Εξωτερικών Αστυνομία Κύπρου

Ο.Η.Ε, του Συμβουλίου της Ευρώπης και του Παγκόσμιου Οργανισμού Τελωνείων			Υπουργείο Οικονομικών Υπουργείο Υγείας
5. Συμμετοχή σε ομάδες εργασίας και επιτροπές σχετικές με τις παράνομες ουσίες εξάρτησης	Έκθεση πρακτικών-ΑΣΚ	ΑΣΚ	Υπουργείο Εξωτερικών Αστυνομία Κύπρου Υπουργείο Οικονομικών Υπουργείο Δικαιοσύνης και Δημόσιας Τάξης Υπουργείο Υγείας
6. Συνέχιση της συνεργασίας με τους Αξιωματικούς Συνδέσμους ξένων χωρών	Έκθεση εφαρμογής της δράσης- Αστυνομία Κύπρου – Υ.ΚΑ.Ν	Αστυνομία Κύπρου	Υπουργείο Οικονομικών

7. Συνεργασίας της Κύπρου με τις γειτονικές χώρες	Έκθεση εφαρμογής της δράσης- Υπουργείο Δικαιοσύνης και Δημοσίας Τάξεως	Υπουργείο Εξωτερικών Υπουργείο Δικαιοσύνης και Δημόσιας Τάξης	Αστυνομία Κύπρου Υπουργείο Οικονομικών
8. Υιοθέτηση των νέων δεικτών για τη Μείωση της Προσφοράς	Έκθεση υιοθέτησης των δεικτών- ΕΚΤΕΠΝ	ΑΣΚ/ΕΚΤΕΠΝ	Αστυνομία Κύπρου Υπουργείο Οικονομικών Υπουργείο Υγείας Νομική Υπηρεσία

Στόχος: Β. Συνεργασία με Οργανισμούς της ΕΕ και Διεθνείς Οργανισμούς για σκοπούς εναρμόνισης των πολιτικών για το αλκοόλ

Δράση	Δείκτες	Συντονιστικός Φορέας	Εμπλεκόμενοι Φορείς
1. Συμμετοχή σε ομάδες εργασίας και επιτροπές σχετικές με το αλκοόλ	Έκθεση πρακτικών-ΑΣΚ	ΑΣΚ	Υπουργείο Υγείας

Παράρτημα 1: Νομοθεσίες, Κανονισμοί, Οδηγίες

Το Σχέδιο Δράσης 2013-2016 αναφέρεται σε νομοθεσίες, κανονισμούς και οδηγίες. Μέσα στα πλαίσια εφαρμογής και παρακολούθησης των στόχων του Σχεδίου Δράσης οι νομοθεσίες αυτές θα τύχουν εξειδικευμένης μελέτης και τροποποίησης, όπου αυτό κρίνεται απαραίτητο, έτσι ώστε αυτές να καταστούν πιο σύγχρονες και αποτελεσματικές και να υποβοηθήσουν στην εφαρμογή των δράσεων.

- Νόμος περί Ναρκωτικών Φαρμάκων και Ψυχοτρόπων Ουσιών (Ν. 29/77)
- Νομοσχέδιο για το Νάρκοτεστ
- Νόμος περί Πωλήσεως Οινοπνευματωδών Ποτών (ΚΕΦ. 144)
- Νόμος περί Οδικής Ασφάλειας (Ν. 174/86)
- Νόμος περί Κέντρων Αναψυχής του 1985 μέχρι το 2007 (Ν.29/1985)
 - Νόμος περί της Διαδικασίας Εξασφάλισης Άδειας για Λειτουργία Κέντρων Αναψυχής (Ν.108(Ι)/1999)
- Νόμος περί Τελωνείων και Φόρων Καταναλώσεως (Ν. 91(Ι)/2004)
- Νόμος περί Ραδιοφωνικών και Τηλεοπτικών Σταθμών (Ν. 7(Ι)/98)
- Νόμος περί Εγκατάστασης και Χρήσης Αυτόματων Εξωτερικών Απινιδωτών του 2008 (Ν.110(Ι)/2008)
- Νόμος περί Ασφάλειας και Υγείας στην Εργασία (Πρώτες Βοήθειες) – Κανονισμοί του 2009 (Ν.99/1989) - Κ.Δ.Π 198/2009
- Νόμος περί προστασίας της υγείας (έλεγχος του καπνίσματος) του 2002 (αρ. 75ι/2002)
- Νόμος περί ασφάλειας και υγείας στην εργασία του 1996 (Ν. 89(Ι)/1996)
- Νόμος περί Εθνικής Φρουράς (Ν.19(Ι)/2011)
- Νόμος περί της Παρεμπόδισης και Καταπολέμησης της Νομιμοποίησης Εσόδων από Παράνομες Δραστηριότητες (Ν.188(Ι)/2007)
- Νόμος περί Ρυθμίσεως και Ελέγχου της Βιομηχανίας Αμπελουργικών Προϊόντων (Έλεγχος Ζιβανίας) Κανονισμοί του 1998 έως 2002, (ΚΔΠ 263/1998, Ε.Ε. Παρ. ΙΙΙ(Ι) Αρ. 3279, 13.11.1998), (ΚΔΠ 83/2000, Ε.Ε. Παρ. ΙΙΙ(Ι) Αρ. 3395, 24.3.2000), (ΚΔΠ 125/2002, Ε.Ε. Παρ. ΙΙΙ(Ι) Αρ. 3585, 11.3.2002)

- Περί Ρυθμίσεως και Ελέγχου της Βιομηχανίας Αμπελουργικών Προϊόντων (Αλκοολούχα ποτά) Κανονισμοί (ΚΔΠ 283/2001)
- Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 2073/2004 του Συμβουλίου της 16^{ης} Νοεμβρίου 2004 για τη διοικητική συνεργασία στον τομέα των ειδικών φόρων κατανάλωσης
- Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 110/2008 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 15ης Ιανουαρίου 2008 σχετικά με τον ορισμό, την περιγραφή, την παρουσίαση, την επισήμανση και την προστασία των γεωγραφικών ενδείξεων των αλκοολούχων ποτών και την κατάργηση του κανονισμού (ΕΟΚ) αριθ. 1576/89 του Συμβουλίου
- Οδηγία 2010/13/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 10ης Μαρτίου 2010, για το συντονισμό ορισμένων νομοθετικών, κανονιστικών και διοικητικών διατάξεων των κρατών μελών σχετικά με την παροχή υπηρεσιών οπτικοακουστικών μέσων
- Οδηγία 92/83/ΕΟΚ του Συμβουλίου της 19^{ης} Οκτωβρίου 1992 για την εναρμόνιση των διαρθρώσεων των ειδικών φόρων κατανάλωσης που επιβάλλονται στην αλκοόλη και τα αλκοολούχα ποτά

Παράρτημα 2: Ακρωνύμια

Α.Α.Κ.	- ΑΣΤΥΝΟΜΙΚΗ ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΚΥΠΡΟΥ
Α.Ε.Π.	- ΑΚΑΘΑΡΙΣΤΟ ΕΓΧΩΡΙΟ ΠΡΟΪΟΝ
ΑΣΚ	- ΑΝΤΙΝΑΡΚΩΤΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΚΥΠΡΟΥ
ΕΚΤΕΠΝ	- ΕΘΝΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΤΕΚΜΗΡΙΩΣΗΣ ΚΑΙ ΠΛΗΡΟΦΟΡΗΣΗΣ ΓΙΑ ΤΑ ΝΑΡΚΩΤΙΚΑ
ΖΕΠ	- ΖΩΝΕΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗΣ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑΣ
Κ.Ε.Β.Ε	- ΚΥΠΡΙΑΚΟ ΕΜΠΟΡΙΚΟ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΟ ΕΠΙΜΕΛΗΤΗΡΙΟ
Κ.Ο.Α	- ΚΥΠΡΙΑΚΟΣ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
Μ.ΕΡ.Α	- ΜΟΝΑΔΑ ΕΡΓΑΣΙΑΚΗΣ ΑΠΟΚΤΑΣΤΑΣΗΣ
ΜΚΟ	- ΜΗ ΚΥΒΕΡΝΗΤΙΚΕΣ ΟΡΓΑΝΩΣΕΙΣ
ΜΟ.Κ.Α.Σ	- ΜΟΝΑΔΑ ΚΑΤΑΠΟΛΕΜΗΣΗΣ ΑΔΙΚΗΜΑΤΩΝ ΣΥΓΚΑΛΥΨΗΣ
Ο.Ε.Β	- ΟΜΟΣΠΟΝΔΙΑ ΕΡΓΟΔΟΤΩΝ ΚΑΙ ΒΙΟΜΗΧΑΝΩΝ
Ο.ΝΕ.Κ	- ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΝΕΟΛΑΙΑΣ ΚΥΠΡΟΥ
ΠΟΥ	- ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΣ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΥΓΕΙΑΣ
Π.Σ.Σ.Ε	- ΠΑΓΚΥΠΡΙΟ ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΕΘΕΛΟΝΤΙΣΜΟΥ
Σ.Ε.Α.Υ.Π	- ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΑΓΩΓΗΣ ΥΓΕΙΑΣ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΟΤΗΤΑΣ

ΣΕΠ	- ΣΥΣΤΗΜΑ ΕΓΚΑΙΡΗΣ ΠΡΟΕΙΔΟΠΟΙΗΣΗΣ
ΤΑΕ	- ΤΜΗΜΑ ΑΝΙΧΝΕΥΣΕΩΣ ΕΓΚΛΗΜΑΤΩΝ
ΤΑΕΠ	- ΤΜΗΜΑ ΑΤΥΧΗΜΑΤΩΝ ΚΑΙ ΕΠΕΙΓΟΝΤΩΝ ΠΕΡΙΣΤΑΤΙΚΩΝ
Υ.ΚΑ.Ν	- ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΚΑΤΑΠΟΛΕΜΗΣΗΣ ΝΑΡΚΩΤΙΚΩΝ
Υ.Κ.Ε	- ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΕΥΗΜΕΡΙΑΣ
ΥΠΠ	- ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ
ΥΠΕΣ	- ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ
Υ.Σ.Ε.Α	- ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΣΥΜΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗΣ ΚΑΙ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗΣ ΑΓΩΓΗΣ
Υ.Ψ.Υ	- ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΨΥΧΙΚΗΣ ΥΓΕΙΑΣ
CECLAD-M	- CENTRE DE COORDINATION POUR LA LUTTE ANTI-DROGUE EN MEDITERRANEE
EDDRA	- EXCHANGE ON DRUG DEMAND REDUCTION ACTION
EMCDDA	- EUROPEAN MONITORING CENTRE FOR DRUGS AND DRUG ADDICTION
ESPAD	- EUROPEAN SCHOOL SURVEY PROJECT ON ALCOHOL AND DRUGS
RAPS	- RAPID ALCOHOL PROBLEM SCREEN
UNODC	- UNITED NATIONS OFFICE ON DRUGS AND CRIM

Βιβλιογραφία

1. Αντιναρκωτικό Συμβούλιο Κύπρου (2004) Εθνική Στρατηγική για τα Ναρκωτικά 2004-2008, Λευκωσία.
2. Αντιναρκωτικό Συμβούλιο Κύπρου (2009) Εθνική Στρατηγική για τα Ναρκωτικά 2009-2012, Λευκωσία.
3. Αντιναρκωτικό Συμβούλιο Κύπρου (2012) Έρευνα Παγκύπρια επισκόπηση γενικού πληθυσμού για το κάπνισμα, το αλκοόλ και άλλες ψυχοδραστικές ουσίες.
4. Π., Σταυρινίδης και Α., Έλληνας (2012) Αξιολόγηση της Εθνικής Στρατηγικής για τα Ναρκωτικά 2009-2012, Έκθεση Αποτελεσμάτων Α', CYMAR Market Research Ltd, Λευκωσία.
5. Π., Σταυρινίδης και Α., Έλληνας (2012) Αξιολόγηση της Εθνικής Στρατηγικής για τα Ναρκωτικά 2009-2012, Έκθεση Αποτελεσμάτων Β', CYMAR Market Research Ltd, Λευκωσία.
6. Council of the European Union (2012) EU Drugs Strategy (2013-2020), 1754/12 JAI 901 CORDROGUE 101 SAN 324 JAIEX 124.
7. European Commission (2006a) *Communication from the Commission to the Council, the European Parliament, the European Economic and Social Committee and the Committee of the Regions: an EU strategy to support member states in reducing alcohol related harm*. Luxembourg, European Communities (COM(2006)625final;
(<http://eurlex.europa.eu/LexUriServ.do?uri=COM:2006:0625:FIN:EN:P>
[DE](#), accessed 10 July 2009).
8. European Commission (2006b) *Impact assessment report (long version, available in English only): annexed to the Communication from the Commission to the Council, the European Parliament, the European Economic and Social Committee and the Committee of the Regions: an EU strategy to support member states in reducing alcohol related harm*. Luxembourg, European Communities

(http://ec.europa.eu/health/ph_determinants/life_style/alcohol/documents/alcohol_com_625_a2_en.pdf, accessed 12 July 2009).

9. European Commission (2006c) *Report on the implementation of the Council recommendation of 5 June 2001 on the drinking of alcohol by young people, in particular children and adolescents: annexed to the Communication from the Commission to the Council, the European Parliament, the European Economic and Social Committee and the Committee of the Regions: an EU strategy to support member states in reducing alcohol related harm*. Luxembourg, European Communities

(http://ec.europa.eu/health/ph_determinants/life_style/alcohol/documents/alcohol_com_625_a3_en.pdf, accessed 12 July 2009)
10. European Monitoring Centre for Drugs and Drug Addiction (2006) *Annual Report 2006: selected issues*, Luxembourg: Office for the Official Publications of the European Communities.
11. Hibell B., Guttormsson U., Ahlström S., Balakireva O., Bjarnason T., Kokkevi A., Kraus L. (2012) *The 2011 ESPAD Report - Substance Use Among Students in 36 European Countries*.
12. WHO (2004) *Global Status Report: Alcohol Policy*. Geneva: World Health Organisation.
13. WHO (2006) *Framework for alcohol policy in the WHO European Region*. Denmark: World Health Organisation.
14. WHO (2009) *Working document for developing a draft global strategy to reduce harmful use of alcohol*. Geneva: World Health Organisation.
15. WHO (2010) *The European Commission's Communication on alcohol and the WHO framework for alcohol policy-Analysis to guide development of national alcohol plans*. Denmark: World Health Organisation.
16. WHO (2010) *Global Strategy to reduce the harmful use of alcohol*. Geneva: World Health Organisation.
17. WHO (2012). *World Health Statistics 2012*. WHO Press.